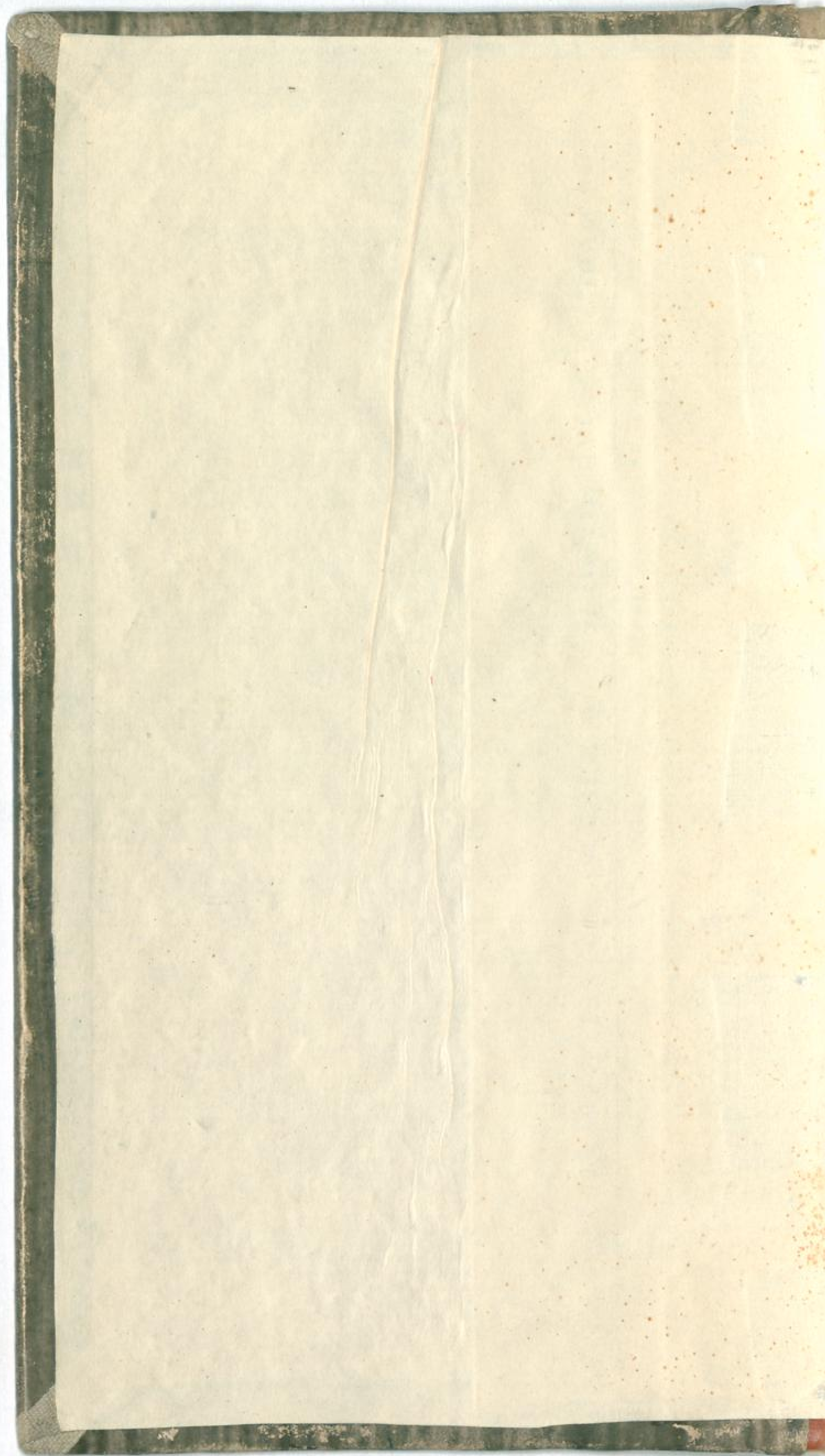

Herrn Grafen
Leander sie
Ebersdorf
Landgericht
Weimarsch
Postgalten in
Altenburg

Jüdischteutsches Wörterbüchlein

Welches meistens
aus den bey dem Jüdischen Instituto
edirten Schriften colligirt und dem Gebrauch derer welche solche Schriften verstehen lernen
Und
Die christliche Wahrheit unter den Juden
so wohl mündlich als schriftlich bekant machen helfen
wollen
Gewidmet worden
Von

Joh. Heinrich Callenberg
Ph. Prof. Ord.

HALLE
Gedruckt in der Buchdruckerey des jüdischen
Instituti 1736

***********:***********

Vorrede.

Gegenwärtiges Wörterbüchlein ist von mir sonderlich denen studirenden zum besten verfertigt worden, welche sich schriftlich, oder mündlich, mit den juden über göttliche dinge einlassen wollen. Es können sich aber auch diejenigen desselben bedienen, welche *jüdischteutsche* bücher zu lesen begierig sind: Dergleichen begierde findet man heut zu tage auch bey manchen unstudirten. Und diesen zu dienen, ist unterschiedliches in das büchlein mit eingeflossen, welches man sonsten hätte weglassen können. Zum gebrauch desselben gebe ich ihnen nachfolgende anweisung. Sie werden wohl thun, wenn sie zuerst die hinten angefügte kurtze Anleitung zur jüdischteutschen sprache, etliche mal durchlesen. Wenn sie nun ein jüdischteutsches buch zur hand nehmen, und finden darin ein unverständliches wort;

so können sie solches in dem diesem wörterbüchlein angehengten register der jüdischen wörter auffsuchen, und vorne nachschlagen: da sie dessen erklärung antreffen werden. Wenn man ein von den buchstaben ב. ה. כ. ל. מ. ש. sich anfangendes wort im register vergeblich suchet; darf man nur solche buchstaben weglassen: so wird man das wort am gehörigen ort antreffen. Z. e. wenn sich בערב nicht finden will; so suchet man ערב auf. In solchem fall gehören aber vorgemeldte buchstaben nicht eigentlich zum wort, ob sie wohl desselben bedeutung etwas beylegen. ב bedeutet insgemein in, an, durch, mit; ה der, die, das, des; כ nach, wie; ל zu, nach; מ aus, von, vor; ש welcher, daß. Gewissen wörtern wird von einigen in der mitte ו oder י insersirt, die aussprache zu vergewissern; da z. e. חוקיק an statt חקיק stehet; andere aber beobachten das nicht. Auch diese observation wird einem im gebrauch des registers der jüdischen wörter behülflich seyn. Ferner ist zu mercken, daß manches wort auf der allegirten pagina zweymal, auch wohl mehrmal, vorkomt, ob es schon im register nur einmal bezeichnet ist. Wo in der parenthesi ein g. stehet, das bedeutet den gegensatz. Es wird auch gut seyn, wenn man gleich an-

anfånglich die am ende des registers be- merckte druckfehler corrigiret, damit man nicht durch dieselben aufgehalten werde.

Worin meine arbeit von anderer ihrer abgehe, will nicht ausführlich melden. Nur bemercke von solchem unterschied, daß die kleinen samlungen der jůdischen wörter, welche von getauften juden herum getragen werden, weniges in sich fassen, dessen man sich im vortrag geist= licher materie bedienen kan.

Ich habe meine samlung meistens aus den bey dem hiesigen jůdischen Insti= tuto herausgegebenen bůchlein verferti= get; weil diese vor allen andern den christen in die hånde zu kommen pflegen, und auch darinnen die gebråuchlichsten redensarten zu finden sind. Im schrei= ben gehen die juden selten von der he= bråischen construction ab; aber im reden geschiehet es oft, und wird man auch davon in dieser samlung exempel finden. Das werckgen nicht kostbarer zu machen, auch meine zeit bey dessen verfertigung zu menagiren, habe die hebråische voca= len weg gelassen. Diejenigen, welchen meine arbeit sonderlich gewidmet ist, můssen der hebråischen sprache gründlich erfahren seyn, und wissen also, nach deren grundregeln, und aus der übung, die

hier vorkommende wörter ohne vocalen zu lesen; sehr wenige ausgenommen, deren punctation sie leicht aus des Buxtorfs rabbinischem lexico suppliren können. Die übrigen, welche dieses büchlein zum verstand der jüdischen bücher brauchen wollen, können ihren zweck ohne solches hülfsmittel der aussprache hinlänglich erreichen.

Dieser vorrath von jüdischen wörtern und redensarten wird hoffentlich einen in den stand setzen, daß er sich in theologischen sachen auf eine den juden vernehmliche art exprimiren könne. Was aber den teutschen theil dieser sprache anlanget, wird man wohl thun, wenn man sich im schreiben nach folgenden anmerckungen des sel. Calvörs, welche in der vorrede seiner Gloriä Christi anzutreffen sind, richtet: "es dürfte zweifelsfrey "theils juden, theils christen befremden, "daß die in diesem tractat gebrauchte ju"denschrift mit der sonst bey den juden "bräuchlichen schreibart nicht allezeit "übereinkomme. Da dann ausser dem, "was oben albereit kürtzlich berühret, an"dienen muß, daß überhaupt vor gewiß "setze, daß in dem jüdischen teutsch, wie "es bishero stehet, keine accurate und "denen kunstregulen gemäße orthogra"phie und schreibart anzutreffen, sondern "dassel-

"dasselbe mit einem hauffen defectibus
"und fehlern angefüllet sey, dadurch dann
"der leser, und solte es ein gebohrner
"teutscher jude seyn, in lesung des juden=
"teutsches sehr behindert wird, ja zum
"öftern zu keinem wahren verstand kom=
"men kan.

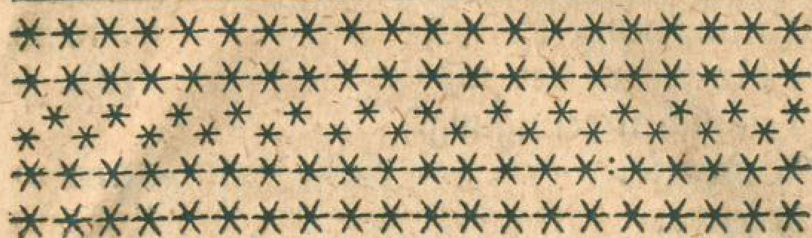
"Und solches daher, (1) haben die ju=
"den keine gewisse und allgemeine gleich=
"stimmige schreibart, sondern der eine
"schreibt das teutsche so, ein ander auf
"eine andere art, nachdem es nemlich der
"dialectus und mundart der teutschen
"völcker, unter welchen sie leben, auch ih=
"re eigene redens und schreibart es mit
"sich bringet: zu welcher confusion dann
"(2) die polnische juden, als welche viel
"in teutschland kommen, auch viel ins
"teutsche setzen, nicht weniger viel teut=
"sche jüdische schüler informiren, viel con=
"tribuiren und ursach geben. (3) Schrei=
"ben die juden ihr teutsch nach hebräi=
"scher art ohn vocalen, entweder gantz
"oder guten theils. (4) Die vocales,
"auch diphthongi, welche sie haben, sind
"zwey oder gar drey oder vierdeutig.
"(5) Unterscheiden sie die numeros auch
"genera und tempora gar selten. (6)
"Schreiben sie unterschiedene dinge, die
"mit einander gar keine gemeinschaft ha=
"ben, mit einerley worten und buchsta=
"ben.

"ben. (7) Schreiben sie die worte meh=
"rentheils falsch oder wenigstens un=
"teutsch, setzen theils gantz andere buch=
"staben, als es die wahren teutsche worte
"erfodern, theils nehmen sie buchstaben
"heraus, die doch zum worte gehören,
"bald aber setzen sie buchstaben hinein,
"die nicht dahin gehören, und machen
"also ein gantz falsches, corruptes, unle=
"serliches unverständliches teutsch. Zum
"obigen allen hilft (8) sehr viel, daß die
"juden auf die teutsche, als eine Goim und
"heydensprache, wenig achten, und dem=
"nach kein gewiß teutsch dikduk oder
"grammaticam haben, auch schwerlich
"haben können, weilen sie, als ein fremd
"orientalisch volck, die teutsche sprache
"nicht recht verstehen etc.

"Diesen verwirrungen und schwierig=
"keiten nun abzukommen, bin ich mit fleiß
"zu zeiten von der gewöhnlichen schreib=
"art der juden abgewichen, zuforderst
"wann die schreibart vieldeutig, oder
"sonst die sache obscur und unverständlich
"machet. Habe mich also bemühet, auch
"auf diese maasse dem jüdischen volck die
"schwere sothaner ihnen unbekanten glau=
"benssachen leicht und angenehm zu
"machen.

Halle den 14. April
1736.

Joh. Heinr. Callenberg.

A

Abend.	ערב
- am abend.	בערב
- bis auf den abend.	עד ערב
- abends und mor= gends.	ערב ובוקר
- abend eines festes.	ערב יום טוב
- gegend gegen abend.	מערב
Aber.	נייערט
	רק
Abfertigen.	זבית זמטן
	ויפרח זמטן
Abgeschmackt.	וומז קיינן טעם וריח המט
Abgesondert.	נפרד
Abgötterey.	עבודה זרה
Abgöttisches volck.	עם עובדי עבודה זרה
Abschneiden.	מבחתכן
Absolvirt werden (im gericht.)	פטור ווערדן
Absolute, (schlechthin.)	סתם
Absondern sich.	זיך פורט זיין

Abwaschung (der weiber wegen der monatlichen reinigung.)	טבילה
Academie.	ישיבה
Accente.	טעמים
Accurat seyn.	מדקדק זיין (מין)
- mit grosser accuratesse.	בדקדוק גרוס
Acht.	
- der achte tag des festes.	שמיני עצרת
- achtel.	שמינית
Der letzte Adam.	אדם האחרון
	אדם בתראי
Adern.	גידין
Adjectivum.	שם התואר
Adler.	נשר
Advocat.	מליץ
	גור
Aehrenlesen, (das.)	לקט
Aendern.	משנה זיין
	משתנה זיין
- ohne änderung.	בלי שינה
Aengstigen, sich.	זיך (מענה ו) מצער זיין
All.	כל
- alles in allen.	הכל בהכל
- alles und jedes.	הכל והרל
- es ist alles eins.	עש איזט הכל חד
Allegorische ausleger.	חכמי המרכש
- allegorische erklärungen.	מפרשים

Allein.	לבד
- allein, (aber.)	רק
	אך ורק
- und das nicht allein.	ולא זו בלבד
Allemal.	כל פעם
Allerdings.	פשיטא
	אמת
Allerley.	כל מיני
- mit allerley.	בכל מיני
- allerley reden.	כל מיני דברים
Allerwegen (an allem ort.)	בכל מקום
Allezeit.	תמיד
	בכל עת
Allgemeines übel.	רע הכלל
Allhier.	בכאן
Allmächtige (der.)	שדי
Almosen.	צדקה
- als ein almosen.	לשם צדקה
- almosengelder	צדקהגעלדר
- almosensamler.	גבאי צדקה
Alsbald.	מיד
	תיכף ומיד
Also.	כן
Altagskleid.	כל יום מלבוש
Altar.	מזבח
- sacrament' des altars.	אות מורה עבודת המזבח הקדושה
Alte (der) von tagen.	העתיק יומין
- alter mann.	זקן
Alter.	

- hohen alters wegen.	משום זקנות
- in seinem alter.	לעת זקנתו
- von alters her.	מקדמונים הער
Amt.	שירות
Amtmann.	פקיד
Anatomicus.	חכם הנתוח
Andacht.	כוונה
- mit grosser andacht.	בכוונה גדולה
Andächtig.	בכוונה
Andere.	אחר
- zum andern.	שנית
	לשנית
Anders.	אחרת
Wie anfänglich.	כבראשונה
Anfang.	
- vom anfang an.	מתחילה
- von ihrem anfang an.	מיום היותם
Anfangsgründe der göttlichen lehre.	עקרי הדת
Anführen.	מנהיג זיין
	מדריך זיין
Anführer.	מנהיג
Anführung.	הנהגה
Angedencken, das.	זכרון
Angesessener mann.	בטוח
Angesicht.	פנים
- von angesicht zu angesicht.	פנים אל פנים
Angst.	פחד
- angst, (noth.)	צרה

- seelen

- ſeelenangſt.	עגמת נפש
Angreiffen.	אנלקחן
Anhalten (mit bitten.)	מפציר זיין (ביים)
Anhang, ſein, (ſeine anhänger.)	הנלווים אליו
	צבאו
	פמליא שלו
	עמו
- mit allen ſeinen anhängern.	עם כל הנלווים אליו
Anhangen einem.	זיך צו איינם מדבק זיין
Anklagen.	מקטרג זיין
Ankommen.	אן בא זיין
Ankunft.	ביאה
Annehmen.	מקבל זיין
	אנלקחן
Annehmung.	אנלקחונג
Anordnen.	פסקן
Anordnung.	תקנה
Anreden.	אנדברן
Anrichten, (verurſachen.)	גורם זיין
Anſehen.	אנלוגן
Anſehen. (das)	תקיף
- ſich ein anſehen machen.	זיך תקיף מאכן
- im reich Chriſti ſind ſie alle von einerley anſehen ohne unterſchied.	אין דעם מלכות המשיח זינד זיא הכל חד בלי ההפרש
Anſehen der perſon brauchen.	נושא פנים זיין

Ansehung.
- in ansehung des lohns. לשכר
Anstoß. מכשול
- stein des anstosses. אבן נגף
Antworten. משיב זיין
תשובה געבן
- er kan nichts antworten. ער איזט אין קול ואין עונה
Apfel. תפוח
Apostel. שלוח
משולח
- apostelamt. שליחות
דאז טירות פון דעם שליחות
- apostelgeschicht. מעשי השלוחים
Apothecker. רוקח
Appetit. משק
Arbeit. מלאכה
Argelist. ערמה
Argumentum a minori ad majus, & vice versa. קל וחומר
Arm (an gütern.) עני
- armer in israel. עני שבישראל
- arm seyn. דלות המבן
Art. מין
- alle arten der wissenschaft und erkäntnis. כל מיני חכמה ומדע
- aus der art schlagen. לתרבות רעות גמין
Articul. עקר
כלל

- christ.

- christliche glaubens-articul. עקרי האמונה של הנוצרים
Artzeney. רפואה
- artzeney einnehmen. רפואה לקחן
- seelenartzeney. רפואת הנשמה
- universal artzeney. רפואה שלמה
Artzt. רופא
Aschen. עפר
- aschenfarbe. צבע עפר
Atheist, (welcher den grund verleugnet.) כופר בעיקר
Athem. רוח
Auch. גם
אפילו
Auerhahn. דוכיפת
Auf daß. כדי
- auf daß nicht. כדי שלא
Auferstehung.
- auferstehung der todten. חיית המתים
- auferstehung zum leben. קימת חיים
Auferwecken die todten. מחיה מתים זיין
Aufeßen. אויפֿאכלן
- gantz aufeßen. הכל אויפֿאכלן
Aufhangung, (am creutz.) תליה
Aufheben, (abthun.) מבט זיין
בטל ומבוטל מאכן
- aufgehoben, (abgethan) werden. מבוטל ווערדן

Auflauf. מהומה
Auflegung der hände. סמיכות ידים
Aufmercksamkeit. כוונת לב
Aufrichtig. בישרות
- aus aufrichtigem hertzen. בלב תם
Aufsteigen. עולה זיין
Aufwärter. משמש
Auge. עין
- augen. עיניים
- vor aller augen. לעיני כל
- man kan es ihm an den augen (gesicht) ansehen. מאן קאן עש אים גלייך אן דען פנים אנזעהן
Augenblick. רגע
- augenblicklich. אין איינם רגע
Augenschein. מראות עינים
- dem augenschein nach. למראות עינים
Ausbeten. אויז אורן
Ausbreiten, sich. זיך מתפשט זיין
Ausdrücklich. בפירוש
Ausfluß. אצילות
Ausfragen. אויז שואל זיין
Ausführlich. באריכות
- ausführlich handeln von etwas. פון עטוואז מאריך זיין
Ausgang. יציאת
- ausgang aus Egypten. יציאת מצרים
Ausgeben. אויז נותן
- kargheit, wenn man etwas ausgeben soll. קמצנות בהוצאות ממון

Ausgehen.	מויזהולכן
übel auslegen.	דן לכף חוב זיין
Ausleger.	מפרט
- ausleger der propheten.	מפרט הנבימים
Auslernen.	
- ausgelernt.	מויז מלומר
Auslöschen.	מויז מעקן
Auslösung.	פדיון
- auslösung des sohns.	פדיון הבן
Ausrotten.	עוקר זיין
	מטמיר זיין
- ausrotten mit der wurtzel.	עוקר מן טורט זיין
- beschliessen die christen auszurotten.	גוזר טמד זיין מיבר דימ נוצרים
Ausrottung.	כרת
	כלייה
Aussätziger.	מצורע
Ausschlag.	פטרה
- ausschlag geben.	פטרה מלמכן
Aussen.	
- von aussen.	לחוץ
Ausspruch.	
- nach dem ausspruch der propheten.	על פי דברי הנבימים
- schlimme gerichtliche aussprüche.	גזירות רעות
Ausser.	חוץ
- ausser dem land.	מין חוצה למרץ
- ausser sich, (entzuckt.)	מטורף

Ausstehen. אויז עומדן
- viel ausstehen. הרבה אויזעמדן
Austilgen. אויזמעקן
Ausübung.
- die gebote zur ausübung zu bringen. דיא מצוות צו מעשה ברינגן
Ausziehung.
- schimpfliche ausziehung des schuhes, welche denjenigen wiederfähret, welcher seines bruders witwe nicht heyrathen und ihm saamen erwecken will. חליצה

B.

Bäche. נחלים
Bär. דוב
Bad. מרחץ
טבילה
טבילות
- badeort. מקוה
Baden, sich. טבילות מאכן
Bald. במהרה
Bann. חרם
חרם ונדוי
- in den bann thun. מחרם ומנדה זיין
אין חרם עושה זיין
Barmherzig. רחום

Barmhertzigkeit. רחמים
רחמנות
- nach seiner barmhertzigkeit. ברחמיו
- ohne barmhertzigkeit. בלי רחמנות
- GOttes barmhertzigkeit. רחמי יהוה
Bart. זקן
Bauch. בטן
Bauer. כפרי
Beängstigen. מיצר זיין
Beantworten.
- beantworten, eine schwere frage. אייני קשיא מתרץ זיין
- die schwere frage wird beantwortet. דיא קשיא ווירד מתורץ
Beantwortung (eines einwurfs.) תירוץ
- der schweren frage. תשובה אויף דיא קשיא
Becher. גביע
- voller becher. כוס רויה
Becker. אופֿן
Bedachtsamkeit.
- mit bedachtsamkeit. ביישוב הדעת
Bedeuten. מרמז זיין
- das kan doch nichts bedeuten. זה קאן דוך קיין עסק עושה זיין
Bedeckung des haupts. כסוי ראש
Bedienen. משמש זיין
Bedingung, (condition.) תנאי

- mit

- mit dieser bedingung.	על · תנאי
	על תנאי זה
- die bedingung eingehen.	דיא תנאי מרצה זיין
Bedrucken.	מענה זיין
Befehl.	מצוה
- auf (unmittelbaren) befehl GOttes.	על פי הדבור של הק״בה
- befehlsweise.	בלשון צווי
- befehlsweise verordnen.	בציווי מתקן זיין
Befehlen.	צוואה טון
Befinden.	
- für gut befinden.	מזכה זיין
Befindlich.	שכיח
Befleckt werden.	מטושטש ווערדן
Befleißigen, sich.	זיך מתעסק זיין (מין)
	מכוון זיין
- der gerechtigkeit.	פועל צדק זיין
Befürchten.	מורא האבן
- das befürchte ich.	בכאן האבי אני מורא
Begierde.	תאוה
- den begierden seines hertzens folgen.	גאין נאך דען תאות לבו
Beglaubter.	נאמן
Begleitung.	לויה
Begräbnis.	בית חיים
Begreifen, in sich.	כולל זיין
Begrif.	ידיעה
- ein klarer begrif.	ידיעה ברורה

Be=

Behalten einem die sünde.	מיינם דיא זינד מוחל
Behüten.	משמר זיין
	מציל זיין
- behüte GOtt!	חס ושלום
	חלילה
- behüte mich GOtt!	השם ישמרני
Bekäntnis (der sünden.)	וידוי
Bekant.	ידוע
- es ist jederman bekant.	עש איזט ידוע לכל
- allen leuten bekant machen.	מן כל עולם מגלה זיין
Bekehren.	מגייר זיין
- sich zu Christo bekehren, (sich samlen lassen unter die flügel der Schechine.)	זיך זאמלן לאזן תחת כנפי השכינה
Bekennen.	מודה זיין
	מתוודה זיין
- die wahrheit bekennen.	מודה זיין על האמת
- sich zur wahrheit bekennen.	מודה זיין צום אמת
Bekräftigen.	מתאמת זיין
	מקיים זיין
	מחזק זיין
- zu bekräftigen.	לחזק
- mit dargebung seines lebens bekräftigen.	מיט זיינם דם ונפש מקיים זיין
Bekümmernis.	צער

Bele=

Belesen.	יודע ספר
Belustigung.	חשק
Bemůhen, sich.	זיך מטריח זיין
Beraubt werden.	בגזלט ווערדן
Bereden.	מפתה זיין
Bereit.	מוכן ומזומן
Bereiten.	מכין זיין
Berge.	הריק
Beschåmen.	מבייש זיין
Beschaffenheit.	מהות
	איכות
Bescheiden.	צנוע
Bescheidenheit.	צניעות
Beschimpfen.	מבייש זיין
Beschirmen.	מגין זיין
Beschlafung.	טיאוט
- mannsbeschlafung, (da mann mit mann schande treibet.)	משכב זכר
Beschliessen.	גוזר זיין
Beschluß.	סוף
Beschneidung.	מילה
- beschneidung am hertzen.	מילה שבלב
Beschnitten.	מל
- werden.	נמול ווערדן
Beschreiben weitlåuftig.	מאריך זיין (פון)
Beschuldigen.	מחייב זיין
- einen der ketzerey beschuldigen.	איינן מינות מחייב זיין

Beschul-

Beschuldigungen.	עלילות
Beschwören.	משביע זיין
- geister beschwören.	רוחות משביע זיין
Besehen.	בודק זיין
Besiegeln.	חתמן
Besondere sünden.	פרטי החטאים
	(g. רע הכולל)
Besser.	טובר
Bessern, sich.	חוזר למוטב זיין
- bessere (schmücke) dich erst selbst, ehe du andere bessern (schmücken) wilst.	קשוט עצמך תחילה ואחר כך קשוט אחרים
Beständig seyn in.	עומד זיין ב
- in seiner frömmigkeit.	עומד בצדקתו זיין
Bestätigen.	מעמיד זיין
Bestand.	קיום
Beste.	טובה
- der beste.	דער טובדסטי
- zu deinem besten.	צו דיינם טובה
- zu eurem besten.	לטובתכם
- an einem alles zum besten deuten.	איינן דיכטן לכף זכות
Bestimmen.	מכין זיין
	מטער זיין
Bestrafung, (mit worten.)	תוכחות
	דברי תוכחות
Beten.	תפילה טון
	תפלה עושה זיין
	מתפלל זיין
	אורן

Be-

Beter.	מתפלל
Betrachten.	מהרר זיין
Betrachtuug.	עיין
- in betrachtung der zeit.	בערך הזמן
Betreffen.	
- so viel die strafe be- trift.	לעונש
Betrübnis.	צער
	עגמת נפש
Betrug.	מרמה
Betrügen.	מרמה זיין
Betrüglich.	במרמה
	ברמאות
Bette.	מטה
- zu bette bringen.	למטה מביאן
Bewahren.	משמר זיין
Bewegen.	מכריע זיין
Bewegung des her= tzens.	התעוררות לב
Beweisen.	מברר זיין
	מגלה זיין
Beweißgrund.	ראיה
	סמך
- starcke beweißgründe.	ראיות גמורות
- und siehe! das ist der beweisgrund.	והא ראיה
- von einem vorbild genommener be= weisgrund.	ראיה ברמז
Bewerckstelligen.	לידי מעשה ברינגן

Bewohn=

Bewohnter ort. מקום מיוסב
Bey.
- bey nahe. כמעט
- beysammen haben. מחר המבן
- ich habe es nicht bey- sammen. אני המב עז לוא מחר
Beylage. פקדון
Beyschlaf. טיאוט
- der natürliche bey- schlaf bey einem weibe. טיאוט הטבעי עם המיטה
- unnatürlicher bey- schlaf. תפל
Beyschlafen. מטמט המטה זיין
Beystehen. מחזיק ידיים זיין
- den gottlosen. מחזיק ידי מרעים זיין
Bezahlen. מטלאן
Bezeigen, sich. זיך מתנהג זיין
Bezwingen. כובש זיין
Bibel. מקרא
פסוק
- die gantze bibel. כל התורה כולה
- in der gantzen bibel. בכל המקרא
- in der bibel erfahren. בעל פסוק
- bibel alten testaments. עשרים וארבע
תורה נביאים וכתובים
Bienen. דברים
Bier. טכר
Bild. צלם
Bildnis. דמות וצורה
Bindung (Isaacs zum opfer.) עקידה

Bitte.	בקשה
- deswegen ist unsere bitte.	בכן בקשתינו
Bitten.	מבקש זיין
Bitter.	מר
Bleiben.	עומד זיין
Bley.	עפרת
Blind.	עוור
Bloß, (allein.)	דוקא
Blosser mensch.	בן אדם פשוט
Blut.	דם
- schande.	עבירה פון ערוה
- vergiessung.	שפיכות דמים
Boden.	עליה
Bös.	
- böses.	רעות
- zum bösen.	לרעה
- alles böses.	הכל רעות
- sich dem bösen ergeben.	גימן לתרבות רעות
- böse leute.	אנשי בליעל
Borden.	מרג
- güldene borden.	זהב מרג
- silberne borden.	כסף מרג
Bosheit.	רשעות
Bothe.	שליח
	משולח
Bothschaft.	בשורה
- gute bothschaft.	בשורה טובה
- böse bothschaft.	בשורה רעה
Bräutigam.	חתן

- des bräutigams freund, (geselle.)	טוטב
Brandwein.	יין טרף
Braut.	כלה
Brennen.	טרפן
Brief.	כתב
	אגרת
Bringen.	מביאן
- um leib und leben.	אום גוף אונד נשמה ברינגן
- zum guten, (zur frömmigkeit.)	מחזיר למוטב זיין
Brot.	לחם
- gutes brot.	לחם טוב
- rein brot.	לחם טהור
- unreines brot.	לחם טמא
- himmelbrot.	לחם אבירים
Bruch (am leibe.)	סבר
- einen bruch haben.	איינן טבר האבן
Bruder.	אח
Brüderschaft.	אחוה
- brüderschaft, (societät.)	חברה
- brüderschaft guter freunde.	אחות הרעים
- glaubens brüderschaft.	אחות האמונה
Brüste.	דדים
Brunst, böse.	תאות המשגל
Brust.	חזה
Brutaler mensch.	בוער
Buben, liederliche.	בריונים
Bubenstücke.	זיאות

Buch.	ספר
- bücher, alte.	ספרים ישנים
- bücher von alten sa=chen.	ספרי הקדמוניות
Buchhändler.	מוכר ספרים
Buchstaben.	אותיות
Bund.	ברית
„ bundesgenossene.	בני הברית
„ des neuen bundes genossene.	בני ברית החדשה
„ bund machen.	כורת ברית זיין
Bundeslade.	ארון ברית
Bürge.	ערב
Bürgermeister.	ראש העצה
„ jüdischer bürgermei=ster.	פרנס
Bürgerrecht, römisches.	רוימישי חירות
Büttel.	שוטר
Busse.	תשובה
„ busse thun.	חוזר בתשובה זיין
Bußermahnungen.	דברי תשובה
Bußordnung.	דרך התשובה
Bußtag.	יום תשובה או׳ תעניתום
Butter.	חמאה

C.

Camel.	גמל
Camerad.	חבר
Canaan. S. gelobte land.	
Cantor.	חזן
Capitel.	סימן פרק

Carfunckel.	ברקת
Casteiung.	תענית
- die casteiung am versöhnungsfest.	תענית פֿון יום הכפורים
Centner.	ככר
Ceremonialgesetz, das mosaische.	מנהגים אונד חוקים נאך תורת משה
Ceremoniel.	מנהג
Ceremonien.	מנהגים
	הלכות
Chaldäische übersetzung des alten testaments.	תרגום
Christ.	משיחי
	נוצרי
Christenheit.	כלל משיחיים
Christin.	נוצרית
Chronick.	דברי הימים
- die chronicken von den römischen königen.	דברי הימים למלכי רומא
College des Rabbi, (ein zur rabbinendignität promovirter und bey lebzeiten des promotors so genanter.)	חבר רבי
Columne, (in einem buch.)	עמוד
- auf der andern columne.	עמוד ב"

Confundiren. מבולבל זיין
Confus. מבולבל
- confuser mensch. מבולבל הדעת
- confuses buch. מבולבל ספר
Confusion. שבוש
Conjugation. בנין
Consecriren. קידוש מאכן
Context. קשר הפסוקים
Conversiren. בחברותא זיין
Creatur. בריאה
Credit. אמונה
Creutz. תליה
עול משחית · וועלכש וואר
כלומר שתי וערב
Creutzigen sein fleisch. דען יצר הרע זובח זיין

D.

Dach. גג
Dahin geben, (sein leben.) מוסר זיין
Dancken, GOtt. ברכה מאכן
Daran.
Es ist nichts daran, (tauget nichts.) עז איזט דראן קיין ממש
Darauf. על זה
Darüber. על זה
Darum. לכן
Daselbst. שם
Das ist. כלומר
לומר
רצונו

Dergleichen.	כהאי גוונא
- und dergleichen mehr.	וכאי גוונא מעהר
Derohalben. S. des= wegen.	
Deswegen.	לפי זה
	מטום זה
	בכן
Dato.	
- von dato an und fer= nerhin.	מהיום והלאה.
Decke.	מכסה
Demant.	אבן טוב
Demuth.	שפלות
Demüthig.	ענו
Dencken.	מחשבה האבן
- bey sich dencken.	אין זיך מחשבה האבן
Deutlich.	בפירוש
	באר היטב
- deutlich beschreiben.	באר היטב אוף שרייבן
Diaconus.	משרת
Dieb.	גנב
Diebstahl.	גניבה
Diener.	משרת
	משמש
Dienst.	עבודה
- sauer dienst.	עבודת הפרך
- dienst GOttes.	עבודת הש׳
- dienst GOttes, so im hertzen verrichtet wird.	עבודה שבלב
Dienstag.	יום גימל

Dinge der zukünftigen welt.	עניני עולם הבא
Dir.	שלך
Disciplinen, wissenschaften.	
Dispût.	פלפול
	ויכוח
Disputiren.	מפלפל זיין
Donnerstag.	יום ה
Doppelt.	כפל
- doppelter betrug.	כפל עברה
Dorf.	כפר
Drey.	ג
Dreyeinigkeit.	שילוש
- heilige dreyeinigkeit.	שילוש הקדושה
Dreyer.	גמלת
Dringen, (sehr bitten.)	מפציר זיין
Dritte.	שלישי
- drittens.	שלישית
- zum dritten.	שלישית
- zum drittenmal.	צו שלישית פעם
Druck (in der buchdruckerey.)	דפוס
Du.	אתה
Dürres fleisch.	בשר יבש
Dummer mensch.	בוער
	בור
Dumheit.	שטות
Durch.	על יד
	על פי
- durch Moses.	על ידי משה

Eben

E.

Eben.	
- eben also.	וכמוכן
- eben auch.	גםכן
Ebenbild GOttes.	צלם אלהים
Eckel.	מאוס
Eckeln.	מאוס האבן
- es eckelt mir davor.	איך האבי מאוס דאפור
Edelgesteine.	אבנים טובות
Edelmann.	שר
Edition.	דפוס
- baselischer edition.	דפוס באזיל
Egypten.	מצרים
- die aus Egypten ausgegangene.	עולי מצרים
Ehe (vorher.)	קודם
Ehebrecher.	נואף
Ehebruch.	ניאוף
Ehegatte.	בן זוג
Ehegattin.	בת זוג
Ehegestern.	שולשום
Eheliches werck.	תשמיש המטה
Eheloser stand.	פירישות
- im ehelosen stand seyn.	בלי זווג זיין
Ehepacten.	כתובה
Ehesachen.	עניני הנשואין
Ehestand.	זיווג
Ehestens.	על ידי אוקדום
Ehre.	כבוד
- zu ehren.	לכבוד

- in ehren halten.	בכבוד האלטן
- zur ehre GOttes.	לכבוד הקב״ה
	על קידוש השם
Ehren.	מכבד זיין
Ehrerbietiger weise.	ברך כבוד, אונד חשיבות
Ehrlich.	ביטרנית
Eidam.	חתן
Eigene ehre.	כבוד עצמו
Eigenschaft.	מידה
- eine gute eigenschaft.	מדה טובה
- eigenschaft der liebe.	מדת האהבה
- nach der eigenschaft der barmhertzigkeit.	במדת הרחמים
Eifer.	רוח קנאה
- feuereifer.	קנאת, אש
Eifersüchtig werden.	זיך מקנא זיין
Eilig.	בבהלה
Eimer.	הין
- halber eimer.	חצי הין
- drittel eimer.	שלישית הין
Einer.	אחד
- einer unter tausend.	אחד מן אלף
Eines.	אחד
eins seyn.	אחד זיין
	מסכים זיין
- das ist alles eines, (eines bedeutet so viel, als das andere.)	איז הכל אחד
Einfältiger narr.	שוטה
Einfluß.	

- guter

- guter einfluß.	שפע טובה
- einfluß (mitwürckung) des heiligen Geistes.	שפעת רוח הקודש
Eingang, (vorrede.)	פתיחה
Eingehen (einwilligen.)	מרצה זיין
Eingeweide.	בני מעיים
Eingeweihet werden.	מחונך ווערדן
Einhellig.	פה אחד
Einig.	
- GOtt ist einig, doch in unterschiedlichen personen.	השם איז יחיד ומיוחד אבר טון אין אונדרשידליכן גווין:
Einiger.	יחיד
Einigkeit.	ייחוד
	אחדות
- einigkeit des göttlichen wesens.	ייחוד אצימת יהוה
Einkommen.	תבואה
Einmal.	אחד
	אחד פעם
Einmüthiglich, (mit einer schulter.)	שכם אחד
Einrichtung.	תוכן
Einstimmig.	מסכים
Eintzelne person.	יחיד
Einweihung.	חנוכה
Einwendung.	פתחון פה
- keine einwendung haben wider.	קיין פתחון פה האבן ווידר
Einwilligen.	מרצה זיין

Ein=

Einwurf. טענה
קשיה
Eisen. ברזל
Eisenfarbe. צבע ברזל
Eiserne ruthe. שבט של ברזל
Eitele worte. דברי רוח
Eitelkeit. הבל
- weltliche eitelkeiten. הבלי עולם הזה
Elemente. יסודות
- vier elemente. ארבע יסודות
Elephant. פיל
Elle. אמה
Empfängere (des gesetzes.) מקבלים
Empfangen, (bekommen.) מקבל זיין
Empfinden. מרגיש זיין
Enckel. נכד
End. סוף
קץ
- ohne end. בלי קץ
- ende der welt. קץ העולם
- am ende der andern seite (eines buchs.) לסוף עמוד ב'
Endlich. לסוף
Engel. מלאך
- dienstbare engel. מלאכי השרת
- böser (verderbungs) engel. מלאך חבלה
- verderbende engel. משחיתים

- engel

- engel des todes. מלאך המות
Entblößt.
- entblößtes haupt. קלות ראש
- von dem seinigen entblößt seyn. דען זייניגן פטור זיין
Entfernen. מרחיק זיין
Entfliehen. ויברח מאכן
Entheiligen. מחלל זיין
Entheiligung. חילול
- entheiligung GOttes. חילול השם
Entkräftet seyn. תשש כח זיין
Entrinnen. פליטה מאכן
Entschuldigen. זיך מתנצל זיין
Entschuldigung. פתחון פה
תירוץ
Entweder, oder. הן-הן
Erbärmlich. אכזריות
Erbarmen, sich. זיך מרחם זיין
Erbauung.
- zu vieler erbauung. לזכות רבים
Erbe. יורש
Erbschaft. ירושה
- durch erbschaft. בירושה
Erbsen. קטניות
Erbsünde. יצר הרע
Erde. ארץ
- neue erde, הארץ החדשה
Erdulden. סובל זיין
Ererben. יורש זיין
- sie werden ewiglich das land ererben. לעולם ירשו ארץ

Ererbung.	ירושה
- ererbung des landes.	ירושת הארץ
Erfahren.	יודע ווערדן
Erfahren, (geübt.)	יודע
	יודע דעת (ב)
	בקיא
	חכם
	חריף
	בעל
- ein sehr erfahrner mann.	איין גרויסר מומחה
- erfahrner medicus.	רופא מומחה
- erfahren in der grammatic.	חכם הדקדוק
Erfinden.	ממציא זיין
Erforschung.	חקר
Erfreuen.	משמח זיין
Erfüllet werden (weissagungen.)	מקויים ווערדן
Erfüllung.	קיום
- erfüllung der gebote.	מעשה וקיום המצות
Ergeben.	מרוק (ב׳ מן)
Ergötzlichkeit.	תענוג
	הנאה
- weltliche ergötzlichkeiten.	תענוגי העולם
	הנאות שבעולם הזה
Erhabener ort.	מגדל
Erheben sein gemüth zu dem, das droben ist.	עולה למעלה זיין
Erhellen.	ידוע זיין

- es erhellet aus allen alten schriften.	עש מיזט נאך אלן ספרים הקדמוניות מאת נכון
Erinnerung.	אזהרה
Erkäntnis.	ידיעה
	מדע
- wahre erkäntnis.	ידיעה אמיתית
- schlechte erkäntnis.	קלות הדעת
- nach unserer geringen erkäntnis.	על פי עניות דעתנו
Erklären.	מבאר זיין
	מפרש זיין
- erklären von.	מפרש זיין ל
Erklärt.	מפורש
Erklärung.	פירוש
	ביאור
Erlassung.	
- die im siebenten jahr befohlene erlassungen.	שמיטה
Erlauben.	רשות געבן
	מתיר זיין
- erlauben, was verboten war.	מתיר איסורים זיין
Erlaubnis.	רשות
- mit erlaubnis.	ברשות
- mit eurer erlaubnis.	ברשותכם
- erlaubnisweise.	בלשון היתרה
Erlaubt.	מותר
- erlaubte dinge.	היתרים (g. איסורים)
- mitteldinge für erlaubt achten.	מויל זיך מיקל זיין

Erleuchten.	מאיר זיין
- die blinden hebräer erleuchten.	מאיר זיין עיני העברים עוורים
Erleuchtung.	
- in der erleuchtung des heiligen Geistes.	בחזיונא דרוח קודשא
Erlöser.	גואל
Erlösung.	גאולה
- die letzte erlösung.	גאולה אחרונה
Ermahnung.	אזהרה
Ermuntern.	אתעורר זיין
Ernehren.	מפרנס זיין
- sich wohl ernehren.	זיך וואל מחייה זיין
Erneuern.	מחדש זיין
Erniedrigung.	שפלות
Ernstlich.	בכותה
Erpicht seyn auf.	מרוק זיין אויף
Erquickung.	נחת רוח
Erretten.	מציל זיין
Errettet werden.	ניצול ווערדן
Erschaffung.	בריאה
- vor erschaffung der welt.	קודם ששת ימי בראשית
	קודם עשת ימי בראשית
Erschlagener.	הרוג
Erscheinung.	
- das gebot wegen erscheinung in Jerusalem an den drey hohen festtagen.	מצות ראיה

Erstaunen.	נבהל ומשתומם ווערדן
Erstgebohrner.	בכור
- erstgebohrner sohn.	בן בכור
Erstlich.	בראשון
	ראשון פעם
Ertragen.	סובל זיין
Ertzbösewichte.	פושעים גמורים
Erwachsener.	שלם בקומה ובגבורה
Erweckung (zum guten.)	התעוררות
Erwehlen.	בוחר זיין
Erweisung, (erzeigung.)	גמילות
Erzehlung.	הגדה
Erzeigung der wohlthaten.	גמילות חסדים
Erzürnen.	מרגז זיין
Esel.	חמור
- junger esel.	עייר
Eselin.	אתון
Essen.	אוכל זיין
	אכלן
Essen, (das.)	אכילה
- nach dem essen.	אחר דעם אכלה
- das essen und trincken.	אכילה ושתיה
Eßig.	חומץ
Etwas.	דבר אחר
Evangelisch.	איוואנגיליקי
Evangelist.	מבשר
Evangelium.	בשורה טובה
- das evangelium predigen.	דיא בשורה טובה דרשן
	דיא בשורה טובה מבשר זיין

Eule.	כוס
Ewiger bund.	ברית עולם
Ewigkeit.	עולם עד
	נצח
- in ewigkeit.	לעולמי עד
Excellentz.	
- ihro excellentz, (ein vornehmer und gelehrter mann.)	הגמון הגדול
Exempel.	משל
- zum exempel.	למשל
Exemplar (eines buchs.)	נוסחא
Exilium.	גלות
- das schwere exilium, (das joch des exilii.)	עול הגלות
Existentz.	מציאה
- existentz GOttes.	מציאת השם
Expresser.	שליח מיוחד
Exulant.	גולה
	בן גולה
	בעל גולות
- ein haufen exulanten.	גלות
- haupt der jüdischen exulanten.	ראש הגולה
Eyer.	ביצים

F.

Fabel.	הבל
	הבל הבלים
	שטות

Faden.

Faden.	חוט
- faden, der so dünn, wie ein haar ist.	חוט השערה
Fähig.	זוכה
- fähig seyn des ewigen lebens.	זוכה זיין לחיי עולמים
Fälschlich handeln.	פעלשן
Färber.	לבענר
Fahne.	דגל
Fall, (untergang.)	מפלה
Faß.	חבית
Fasten.	תענית האבן
Fast.	מאט
	כמעט
Fasttage.	תעניתים
	יאי תשובה
Faul.	עצל
Federvieh.	עופות
Voller fehler.	מלא טעיות
Feind.	שונא
Felsen.	צור
Fenster.	חלון
Fern.	
- das sey ferne.	חלילה
	חס וחלילה
	חס ושלום
Ferner.	וכן
- und so ferner.	זו כל פעם
Fest, (feyertag.)	חג
	יום טוב
- festtagskleider.	יום טוב מלבושים

- zum hohen fest hin=auf gehen (gen Jerusalem.)	עולה לרגל זיין
Fett (das.)	שומן
Feuer.	אש
- feuerseule.	עמוד אש
Fieber.	קדחת
Finger.	אצבעות
Fingerring.	פינגרליך
Finster.	חושך
Finsternis.	חושך
Fische.	דגים
Fischer.	דגייאר
Fledermaus.	תנשמת
Flehen, das.	תחנות
Fleisch.	בשר
- speisefleisch.	בשר בהמה
- jung fleisch.	נער בשר
- fett fleisch.	שומן בשר
- unreines fleisch.	טריפה בשר
- fleisch mit milch.	בשר בחלב
- fleischfarbe.	צבע בשר
- fleischeslust.	תאוות הבשר
- fleisch und blut an=nehmen.	זיך מתלבש זיין אין בשר ודם
Fleischlich.	
- fleischlich seyn.	באדריגת בשר ודם זיין
- fleischlich vermischen.	זיך בקירוב בשר מדבק זיין
Fleißig.	
- fleißig seyn in guten wercken.	מתמיד זיין בשקידות אין מעשים טובים

Fliege.

Fliege.	זבוב
Fluch.	קללה
- fluchsweise.	על דרך קללה
Flüchtig seyn.	נע ונד זיין
Flügel der Schechina, (die gemeinschaft und der schutz Christi.)	כנפי השכינה
Flüsse.	נחלים
Folgen.	
- was folget denn daraus, daß.	מה נפקיה מניה דמש· מה נפקותא מניה
Folio 112.	דף קי״ב
Form.	צורה דמות
Fortgang, (guter.)	ברכה והצלחה
Frage.	שאלה
- einfältige frage.	קשיא פשיטא
- schwere frage.	קשה
- der eine schwere frage vorbringet.	מקשן
- da ist die frage.	דא איז קשה
Fragen.	שואל זיין
Französisch.	צרפית
- französisch gold.	זהב צרפית
- französische sprache.	לשון צרפית
Frau.	אשה
- frauenkleid.	אשה מלבוש
Frechheit.	קלות
Fremder.	אורח
Fremdling.	נכרי

Fressen.	אכלן
Freude.	שמחה. ששון גילה
- hertzliche freude.	שמחת הלב
- sehr grosse freude; (die da ist, wie die freude im tempel an dem ort, da das wasser zum tranckopfer geschöpft wurde.)	שמחה אמש כשמחת בית השואבה
Freuen, sich.	זיך משמח זיין
Freund, (liebhaber.)	אוהב
- freund, (verwandter.)	קרוב
- gute freunde.	חברים טובים (טוב חברים)
Freundin, (liebhaberin.)	אוהבה (אהובתה)
- freundin, (verwandtin.)	קרובה
Freyheit.	חירות
- freyheit haben (etwas zu thun.)	בעל חורין זיין צו
- freyheit geben.	חירות נותן
Freystadt.	עיר מקלט
Freytag.	יום ו׳
- freytags abends.	יום טוב בלילה
Freywillige opfer.	קרבני נדבות
Friede.	שלום

- friede sey über euch! (willkommen!) שלום עליכם
- sich zu frieden geben. מרוצה ווערדן

Friedfertig seyn. אוהב שלום ורודף שלום זיין

Frömmigkeit. חסידות

Fromm.
- frommer mann. חסיד
- ein sehr frommer mann. חסיד גדול
- ein frommer rechtschaffener mann. איש תם וישר
- fromme leute unter den heyden. חסידי אומות העולם

Frosch. צפרדע

Frucht. תבֿואה
פרי
- baumfrüchte. פירות
- erdfrüchte. תבואות

Frühe. בהשכמה

Fuchs. שועל

Fuhrmann. עגלון

Führer. מנהיג

Fülle.
- eine gute fülle von allerley segen. שפע טובֿה פון אלירלייא ברכֿות

Fürchten, sich. מורא האבן
- sich fürchten vor dem göttlichen zorn. מורא האבן מפני חרון של הקב"ה

Fürsprecher. מליץ

Fürst. דוכס
שר

 נשיא

	נשיא
Fund.	מציאה
Furcht.	מורא
	יראה
	פחד
- furcht GOttes.	יראת שמים
Fuß.	רגל
- füsse.	רגליים
Fußsohle.	כף רגל
- von der fußsohle bis aufs haupt.	מכף רגל ועד ראש

G.

Gabe.	מתנה
	מתן
- gabe GOttes.	מתן אלהים
	מתנה נתונה מאת אלהים
- freywillige gabe.	נדבה
Gärber.	בורסיקר
Gärtner.	גנן
Galgen.	תלייה
- galgen und andere zur execution aufgerichtete höltzer.	עצים משחיתים
Galiläa.	גליל
Galle.	מרה
Gang.	
- in gang kommen, (geübter werden.)	אין רגילות קומן
Gantz.	הכל
- gantz und gar nicht.	לגמרי ניכט
	גמר לגמרי ניכט

Garstig.	מנוול
	לא יפה
- garstige kleider.	לא יפים מלבושים
Garten.	גן
Gasse.	
- die judengasse.	קהלה יהודים
Gast.	אורח
- gäste.	אורחים
	מסובים
Gastfreyheit.	הכנסת אורחים
Gastmahl.	סעודה
Gaum (mein.)	חכי
Gebärerin.	גווינרן
Gebeine.	עצמות
Geben.	נותן
Gebet.	תפלה
	בקשה
- bey dem gebet.	בשעת תפלה
- öffentliches gebet in der gemeinde.	תפלת צבור
Gebieten.	צוון
	צווה זיין
Geblüt, (geschlecht.)	זרע
- aus königlichem geblüt.	מזרע המלוכה
Gebot.	מצוה
- göttliche (des gesetzes) gebote.	מצות מן התורה
	מצות דאורייתא
	(מצות מדרבנן g.)
- gebote, die etwas gebieten.	מצות עשה

- die zehen gebote.	עשרת הדברות
- die gebote von den pflichten gegen den nächsten.	מצות שבין אדם לחבירו
- der das alter erreicht hat, da er GOttes gebot halten muß.	בר מצוה
- die sieben gebote Noachs.	שבע מצות בני נח
- gebote der rabbinen.	מצות דרבנן מצות מדרבנן
Gebratenes.	צלות צלי בשר
Gebräuchlich.	נוהג
Gebrauch.	מנהג
Gebrechen, (fehler.)	חסרון אמתלה
Gebühren.	
- wie es sich gebühret.	כראוי
Geburt.	לידה
- in der geburtsstunde.	בשעת לידה
- nach der ordnung der geburt.	על פי סדר הלידה וההולדה
Gedacht, (erwehnt.)	נזכר
- wie schon gedacht.	כנזכר
Gedächtnis.	זכרון מחשבה
- zum gedächtnis.	לזכרון
- er hat ein vortreffliches gedächtnis.	ער האט איין גרושר בעל זכרון

- wegen schwachheit menschlichen gedächtnisses.	משום חולשת זכרון האנושי
- es kommet mir ins gedächtnis.	עש איזט מיר בא אין דיא מחשבה
- es ist mir lieb, daß du mir das ins gedächtnis bringest, das ich sonst vergessen hätte. (Gesegnet sey, der ins gedächtnis bringet die vergessene dinge!)	ברוך מזכיר נשכחות
Gedancke.	מחשבה הרהור
- gute gedancken.	יצר טוב
- böse gedancken.	יצר הרע
- menschliche gedancken.	מחשבות בני אדם
Gedencken.	אין מחשבות האבן
- im besten gedencken.	לטוב מזכיר זיין
Geduldiger mann.	סבלן
Geehrt.	דער בכבוד איזט
- sehr geehrt seyn.	בכבוד גדול זיין
Gefährlich.	מסוכן
- der handel ist gefährlich.	דער עסק איזט מסוכן
Gefängnis.	תפיסה
Gefäs.	כלי
- silberne gefässe.	כסף כלים

Ge=

Gefahr.	סכנה
- lebensgefahr.	סכנות הנפשות
Gefangen.	תפוס
- gefangene.	תפוסים
- gefangen nehmen.	תפסן
	תפוס נעמן
- kein gefangener kan sich selbst entledigen.	אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים
Gefangenschaft.	שביה
	תפיסה
- babylonische gefangenschaft.	גלות בבל
Geflissentlich.	במזיד
- der etwas geflissentlich wider besser wissen thut.	מזיד
Gefühl.	ממשות
	חוש המישוש
	הרגשה
Gegen.	נגד
- gegen, (in der gegend.)	לנגד
	לפנות
Gegensatz.	
- im gegensatz.	בלשון היפך
Gegentheil, das.	היפך
- im gegentheil.	אדרבא
	כנגד
	לאפוק
- und also auch im gegentheil.	וכן להיפך

Geheim=

Geheimnis.	סוד
	רזא
- göttliche geheimnisse.	סודות השמיים
- hohe geheimnis.	רזא עלאה
- wahres geheimnis.	סוד אמת
- erkäntnis der hohen geheimnisse.	ידיעה ברזי עילאה
- erklärer der geheimnisse.	גליא רזא
Gehen.	הולכן
- in sich gehen.	סב מלבו ײן
- es gehet mir wohl.	עש הולכט מיר טוב
Gehenckter.	תלוי
- gehenckte.	נתלים
Gehirn.	מוח
Gehör.	חוש השמיעה
	שמוע
Geige.	נבל
Geilheit.	עריות
Geisfleisch.	בשר עז
Geisterbeschwörer.	בעלשם
Geist.	רוח
- der heilige Geist.	רוח הקודש
- der geist seines mundes.	רוח פיו שלו
- böser geist.	רוח רעה
- unreiner geist.	רוח הטומאה
Geistlich.	רוחני
- geistlicher weise.	רוחנית
	ברוחניות
	בסוד

- geist=

- geistliche dinge.	דברים רוחניים
- geistliche gaben.	מתנות רוחניות
- geistlicher mensch.	בן אדם רוחני
- im geistlichen verstand.	ברוחניות
Geistlichkeit des gesetzes.	קדושה אונד רוחניות דער תורה
Geitz.	קמצנות
Geitzhals.	קמצן
	בעל קמצן
Gelächter, (verspottung.)	חוכא
- gelächter und gespött.	חוכא ואטלולא
Gelassenheit.	
- in gelassenheit.	בשפל רוח
Geld.	מעות
- hart geld.	קשה מעות
- klein geld.	קטן מעות
- wenig geld.	מעט מעות
- geldstrafe.	קנס
	עונש
Gelegenheit.	
- bey dieser gelegenheit.	אגב גררא
Gelehrsamkeit.	למדנות
Gelehrt.	
- gelehrter mann.	למדן
	מלומד
	יודע ספר ולשון
- ein vornehmer gelehrter mann, (eine lampe Israels,	נר ישראל עמוד עולם

eine säule der welt.)	
- vortreflichste gelehrten.	צוארים מופלגים
- gelehrtes buch.	ידע ספר
Geliebt.	אהוב
- mein geliebter.	אהובי
Gelobt.	
- das gelobte land.	ארץ ישראל
Gemein, (schlecht, vom pöbel.	פחות
- gemeiner mensch.	עם הארץ
Gemeinde.	קהל
	קהילה
	עדה
	ציבור
- gemeinde der glaubigen.	כנסת המאמינים
- jüdische gemeinde.	קהל
- gantze gemeinde Israels.	צבור ישראל
- christliche gemeinden.	כנסיות הנוצרים
- in der christlichen gemeinde.	בתוך חברותת המשיחיים
- ausser der gemeinde GOttes.	חוץ לכנסת השם
- gemeindeschreiber.	קהלס סופר
Gemeinschaft.	הדביקות
- gemeinschaft, (umgang.)	חבורתה
Genau.	
- es genau nehmen.	מדקדק זיין (אין)

Ge=

Geneigtheit, (anhänglichkeit.	הדבקות
General.	שר צבא
Geniessen.	
- einen seiner güte geniessen lassen.	איינן מהנה זיין פֿון זיינן נכסים
- erlaubt zu geniessen.	מותר בהנאה
- dieses zu geniessen ist verboten.	דיז איזט אסור בהנאה
Genug für uns.	דיינו
- profit genug für uns.	ריוח דיינו
- ein kluger hat daran genug.	די לחכימא ברמיזא
Genück.	מפרקת
Genuß.	הנאה
Geographie.	
- erfahren in der geographie.	יודע דעת בענין פני התבל
Geräthe, (bewegliche güter.)	מטלטלים
- das zum levitischen gottesdienst gehörige geräthe.	כלי שרת
Geräusch.	רעש
Gerecht.	
- gerechter, ein.	צדיק
- vollkommener gerechter.	צדיק גמור
Gerechtigkeit.	צדקה צדקות
- eigenschaft der gerechtigkeit.	מידת הדין

- nach der eigenschaft der gerechtigkeit (des gerichts.) — במידות הדין
- um meiner gerechtigkeit willen. — על ידי צדקתי
- sich der gerechtigkeit befleißigen. — פועל צדק זיין
- viele zur gerechtigkeit bringen. — מזכה רבים זיין

Gericht. — משפט
- schwere (göttliche) gerichte. — גזירות רעות
- das gerichte droben (bey GOtt.) — בית דין של מעלה
- jüngstes gericht. — יום הדין

Gerichte, (speisen.) — מאכלות
- allerley gerichte. — כל מיני מאכלות

Gerichtsort. — בית דין

Gerichtstag. — יום הדין

Gerichtet.
- sein gantz gemüth ist zu GOtt gerichtet. — זיינה כוונה איזט לשם שמיים

Gerste. — שערים

Geruch. — ריח
חוש הריח

Gerücht, ein böses. s. geschrey.

Gesäuert. — חמץ
-gesäuertes brot.

Gesandschaft. — שליחות

Gesang. — שיר

Geschäft. עסק
Geschehen.
- was geschehen möchte. מה יולד יום
Geschenck, (den andern zu bestechen.) שוחד
Geschicht. מעשה
Geschickt. הגון
Geschlecht. משפחה
שבט
- vom geschlecht Aarons. מגזע אהרן
- geschlecht herführen von. זיך מייחס זיין פון
Geschmack. טעם
Geschöpfe. בריאות
מעשי בראשית
Geschrey. זעקה
- geschrey, ein böses, (üble nachrede.) שם רע
דבה רעה
- geschrey machen. זעקה מאכן
- einen in ein böses geschrey bringen. פון איינם איין שם רע אודר איין דבה רעה מוציא זיין
Geschrieben. כתוב
- wie (weil) geschrieben stehet, (gesagt wird, in Sprüch. Sal.) שנאמר משלי
Gesegnet. גבענטש
Gesellen, sich. זיך מתחבר זיין (13)
Gesellschaft. חבֿרותה

- gesell-

- gesellschaft leisten. — חברותא עושה זיין
- die erhaltung der menschlichen gesellschaft. — קיום העולם
- damit die menschliche gesellschaft bestehe. — משום יישוב העולם · משום קיום העולם

Gesetz. — תורה
- gesetze. — משפטים· חוקים
- das gantze gesetz. — כל התורה
- das gantze gesetz durchaus. — כל התורה כלה
- das schriftliche gesetz. — תורה שבכתב
- das mündliche gesetz. — תורה שבעל פה
- gesetz, betreffend die priester. — תורת כהנים
- gesetze, welche civilsachen betreffen. — משפטים בדיני ממונות
- bürgerliches gesetz. — תורה המדינית
- gesetz des lebens. — תורת חיים
- empfang des gesetzes. — קבלת התורה

Gesetzbuch. — ספר תורה

Gesetzgebung. — מתן תורה
- vor der gesetzgebung. — קודם מתן תורה
- festtägliche freude über die mosaische gesetzgebung. — שמחת תורה

Gesetzlection. — פרשה

Gesetztafeln. — לוחות הברית

Gesicht. — פנים
- gesicht, (vision.) — חזון

- in einem nächtlichen gesicht.	בחזיון לילה
Gesinnet.	
- da man anders gesinnet ist, als man es mit worten vorgiebet ; (eines im mund, und eines im hertzen.)	אחת בפי ואחת בלב
Gespöt.	אטלולא
Gespräche.	דברים
Gestalt.	תואר
	צורה
	פנים
Gestanck.	סרחה
Gestehen.	מודה זיין
Gestern.	אתמול
Gestraft werden.	איין עונש מקבל זיין
Gesundheit.	
- auf gesundheit.	לחיים
Gesundmachung.	רפואה
- wunderbahre gesundmachung.	רפואות נפלאות
Getauft, (ausgerottet.)	משומד
Geträncke.	משקים
Getrauet werden.	מקודש ווערדן
Getrent werden.	חוזר זיין
Geübt.	בקי
	בעל
- geübter werden.	אין רגילות קומן
- geübt in allen wissenschaften.	בקי בכל מיני חכמה ומדע

Ge=

Geübtheit. בקיאות
Gewalt. רשות
- mit gewalt (zwang.) בחזקה
- mit öffentlicher ge= walt. ביד רמה
- in seiner eigenen ge= walt seyn. ברשות עצמו זיין
Gewaltiger. תקיף
Gewehr, damit man schaden thun kan. כלי משחית
Gewicht. משקל
Gewinn. ריוח
Gewinnen, (im handel.) ארויח זיין
Gewinst. ריוח
Gewinst haben. ריוח מאכן
Gewiß. אמת ויציב
Gewißlich. בוודאי
Gewöhnlicher massen. כדרך ארץ
Gewohnheit. סדר
מנהג
רגילות
- schöne gewohnheit. מנהג יפה
- böse gewohnheit. מנהג רע
- eine in israel fast all= gemeine gewohn= heit. דאז איזט דער מנהג כמעט אין אלן תפוצות ישראל
Gewohnt seyn. אין רגילות האבן
Gewürtze. בשמים
Geziemen.
- wie es sich geziemet. כהוגן
Glaube. אמונה

- rechtschaffener glaube.	אמונה שלימה
- der jüdische glaube.	דיא בריסראלשי אמונה
- der christliche glaube.	אמונת הנוצרים
- glaube an Christus.	אמונת המשיח
- glaubensarticul.	עקרים
- glaubensbrüderschaft.	אחוות האמונה
- glaubensbuch (darin der grund einer religion enthalten ist.)	ספר האמונה
- glauben, (da einem geglaubt wird.	נאמנות
Glauben.	מאמין זיין
- ich glaube dieses.	איך בין דיזש בטוח
Glaubig.	מאמין
- rechtglaubig.	כשורה מאמין
Gleich.	
- gleicherweise.	כהאי גוונא
- gleiches mit gleichem vergelten.	מדה כנגד מדה בצמצן
Gleichfals.	גם כן
Gleichnis.	משל
- gleichnisweise.	בדמיון ובדוגמא
	על פי דוגמא
	בדרך משל
Glieder, (gliedmassen.)	אברים
Glocke.	פעמון
Glück.	
- zum glück.	במזל
- gut glück.	מזל טוב
	מזל וברכה

- glück und unglück.	טובה ורעה
Gnade.	חסד
	חסידות
- aus lauter gnade.	אויז חסד חנם
- gnadengabe.	מתנת חסד
- gnadenstuhl.	כפורת
Gnädig.	חנון
	חנטר
Gnüge.	
- seiner schuldigkeit ein gnügen leisten.	יוצא ידי חובתו זיין
Götze.	אליל
Götzenbild.	פסל
Götzendiener.	עובד עבודה זרה
	עובד אלילים
	עובד עבודת אלילים
Götzendienst.	עבודה זרה
	עבודת אלילים
Götzenopfer.	קרבנות של עבודה זרה
Gold.	זהב
- bruchgold.	שברזהב
-französisch gold.	זהב צרפית
- kronengold.	כתרזהב
- goldfarb.	צבעזהב
Goldschmidt.	צורף
GOtt.	אל
	אלוה
	אדני
	השם
	השם יתברך
	השם ברוך הוא

 שם

	שם שמיים
	ברוך שמו
- unser GOtt.	אלהינו
- GOtt über alle geister.	אלהי כל הרוחות
- GOtt dienend.	עובד יהוה
- GOtt sey mit euch ! (GOtt grüsse euch !)	יהוה עמכם
GOttesdienst.	עבורה
- falscher gottesdienst.	עבודה זרה
- zum gottesdienst gehöriges geräth.	כלי שרת
Gottesfürchtiger mensch.	ירא שמים
Gottesfurcht.	מורא שמים
Gotteslästerung.	חלול השם
Gottheit.	אלהות
Gottlos.	רשע
- gottloser, ein.	רשע
- die gottlose Jesabel.	איזבל הרשעה
- gottlose juden.	רשעי היהורים
Gottseligkeit.	
- viele zur gottseligkeit bringen.	מזכה רבים זיין
Grab.	קבר
Grabstein.	מצבה
Grad.	מדריגה
- im höchsten grad.	עולה למעלה
Graf.	פחת
Grammatic.	דקדוק
Grammaticus.	חכם הדקדוק
Gras.	דשא
Grausamlich.	באכזריות

Grie-

Griechen.	יונים
Griechenland.	ארץ יון
	יון לאנד
Griechisch.	יוני
- griechische sprache.	לשון יון
	לשון יונית
- griechisch reden.	יונית רידן
Greuel.	שקץ
Grober mensch.	בור
Groß.	גדול
- groß (mächtig) werden.	עולה למעלה זיין
Großmutter.	אמה זקנה
Großvater.	אב זקן
Grube.	שאול
Grün.	יריק
Gründen, sich.	זיך סומך זיין
Gründlich.	אויז דעם שורש
- gründlich beweisen.	אויש דעם שורש בווייזן
Gründung.	
- zu mehrer gründung im glauben.	צו נאך גרוישרן שורש אין דער אמונה
- GOtt grüsse euch! (GOtt sey mit euch!)	יהוה עמכם
Grund, (wurtzel.)	יסוד
	שורש
- bündige gründe.	ראיות גמורות
- schlechte gründe, (die da sind wie ein zubrochnes rohr.)	ראיות וועלכי זינד כקנה רצוץ

Guguck. סחל
Gürtel. תגורה
Güte. חסד
טובה
- nach seiner grossen güte. ברוב חסדיו
- erweise mir die güte. טואי איר דיא טובה
Güter. ממון
רכוש
הון בית
- güter dieser welt. נכסי עולם הזה
- güter des evangelii. דיא טובות אונר סגולות
דער בטורה טובה
- zukünftige güter. נכסי עולם הבא
Gulden. זהוב
- halber gulden. חצי זהוב
- kreutzgulden. צלאזהוב
Gurgel. קנה
Gut. טוב
- alles gute. כל טוב
- das ist etwas gutes, (eine tugend.) דאז איזט עטוואז פֿון איינר
מדה טובה
- gutes und böses, (glück und unglück.) הטובה והרעה
- gutes erzeigen. גומל חסד זיין
- im guten (in seiner gerechtigkeit) beständig seyn. עומד בצדקו זיין
- GOtt unterdrucket nicht einiges gute, גאט איזט ניכט כובש טובה
לכל בריה

ſo

so er an einem men-
schen findet, (lässet
es nicht unbe-
lohnt.)

Gutthätigkeit. גמילות חסד

H.

Haare. שערות
Haas. ארנבת
Hacke. קרדום
Hagel. ברד
Hahn. תרנגול
Halb. חלה
Halle, (im tempel.) אולם
- halle Salomons. אולם שלמה
Hals. צואר
Halsstarrigkeit. עזותקייט
Halstuch. צוארבגד
Halten, (beobachten.) מקיים זיין
- sich zu einem halten. זיך צו איינם מדבק זיין
- sich an GOtt halten. זיך מדבק זיין מן יהוה
Haltung. קיום
- haltung des gesetzes und der gebote. קיום התורה והמצוות
Hand. יד
- hände. ידיים
- nach der guten hand GOttes über uns. כיד יהוה הטובה עלינו
- der mensch, welcher GOTTes hände-werck ist. האדם שהוא מעשי ידיו של הקב"ה

Han=

Handel.	עסק
	משא ומתן
- redlichkeit im handel.	משא ומתן באמונה
- händel vornehmen.	עסקים פֿורלקחן
Handeln.	סכרן
Handelung, (handel und wandel; das empfangen, und das geben.)	משא ומתן
- heilige handelungen (bey dem öffentlichen gotterdienst.)	דברי שבקדושה
- handelung treiben.	סחכן
	משא ומתן טרייבן
Handelsmann.	בעל משא ומתן
Handquel.	משא
Handschlag.	תקיעת כף
Handschriften.	כתבות ידות
Handwerck.	אומנות
Handwercksmann.	בעל מלאכה
Harfe.	כנור
Haß.	שנאה
- unverschuldeter haß.	שנאת חנם
Hassen.	שונא זיין
- sehr hassen.	שונא זיין בשנאה גמורה
Haube.	מצנפת
Haufe.	
- der grosse haufe, (die meisten.)	רוב
Haupt, (kopf.)	ראש
- haupt, (der vornehmste.)	רוש

Hauptmann, (von civil bedienungen.	ראש
Hauptrebelle.	הויבט מורדים
Haus.	בית
- nach hause gehen.	לבית הוליכן
Hausrath.	כלי בית
Hausvogt.	שוטר
Hauswirth.	בעל בית
Haut.	עור
Hebräisch.	עברי
- hebräische sprach.	לשון עברי
	לשון הקודש
Heer.	צבא
- und sein gantzes heer.	וכל צבאו
Heiden.	אומות
	אומות העולם
Heil.	ישועה
- ewiges heil.	ישועת עולם
Heilig.	קדוש
- heilige dinge.	דברים שבקדושה
- heilig halten.	בקדושה האלטן
- das allerheiligste (in der stiftshütte.)	קדשי הקדשים
Heiligen.	מקדש זיין
- geheiligt werden.	מקודש ווערדן
Heiligkeit.	קדושה
Heiligthum.	מקדש
- heiligthum, das droben ist.	מקדש שלמעלה
Heilsbrunnen.	מעייני הישועות
Heilung.	רפואה
	תרופה

	תרופה
- heilung der seele.	רפואת הנשמה
Heimlich.	(בגלוי .g) בסתר
Heissen.	
- wie heisset er, der Meßias?	מה שמו של משיח
Heller.	פרוטה
Hembd.	כתנת
Hencken.	תלין
- gehenckt werden.	נתלה ווערן
Hencker.	תלין
Herausgeben.	
- ein buch heraus geben.	איין ספר אויזהולכן לאזן
Herberge.	אושפיזבית
Hering.	דג מלוח
Herkommen.	הר כמ זיין
- herkommen das, (geschlecht.)	יחוס
Herr.	מרון
- herr über alles, was droben und hienieden ist.	שליט בעליונים ובתחתונים
Herschaft.	שררות
- herschaft, (beherschung.)	ממשלה
	שליטה
Herschen.	שולט זיין (ב)
	מושל זיין
Hertz.	לב
- gutes hertz.	לב טוב
- von gantzem hertzen.	בכל לב
	בכל לב ונפש

- mit

- mit neuem hertzen. בלב חדש
- mit redlichem hertzen. בלב אמתי
בלב שלם
- aus dem hertzen beten. מתפלל זיין מתוך הלב
Hertzhaftiglich. בפרהסיא
Hertzog. דוכס
Hervor bringen. מוציא זיין
Herzu bringen. מקריב זיין
Heßlich. מיאוס
- das weib siehet heßlich aus. דיא אישה איזט מיאוס
Heucheley. חנופה
- heucheley treiben. חנופה טרייבן
Heuchler. חנף
Heuschreck. ארבה
Heute. היום
- heut zu tage. כהיום הזה
Hexe. מכשפה
Heyrathen. משדך זיין
- heyrathen, die. נישואין
Heyrathung der witwe des verstorbenen bruders und erzeugung eines erbens für denselben. יבמה
Hier. בכאן
- von hier. מכאן
Himmel. שמיים
רקיע
- der neue himmel. השמיים החדשים

Him=

Himmelblau.	צבע רקיע
Hinaus.	לחוץ
Hinrichten.	
- sie haben sich auf verschiedene grausame arten hinrichten lassen.	זיא זינד מוסר נפש גוועזן במיתות משונות ומכזריות :
Hintere, der.	אחר
Hinzu thun.	מוסיף זיין
Hirsch.	צבי
Hirschfleisch.	בשר צבי
Histörgen.	הגדה
Historienbuch.	מעשה בוך
Hitze.	חמימה
Hochangesehener mann.	חשוב
Hochachten.	חשוב האלטן
- hochgeachtet.	חשוב
Hochmuth.	גאוה
	גודל לבב
- in seinem hochmuth.	בגאות לבו
Hochmüthig werden.	בגאוה ווערדן
Hochzeit.	בריילאפט
	חתונה
	חופה
- hochzeitgäste.	חתונהלייט
Höflich.	בתרבות
Höhe, (bey dem götzendienst.)	במה
Höhle.	חפורה
	מערה

Hölle.

Hölle. גהינם
- die unterste hölle. שאול תחתיה
Höllisches feuer. אש של גהינם
Hören. שומע זיין
- ich habe weder gehört, noch gesehen. לא שמעתי ולא ראיתי
- der spruch, höre Israel, u. s. w. קריאת שמע
Hof, (am hause.) חצר
- hofceremoniel. מנהג דרך מלכות
Hoffen.
- wie ich mit GOttes hülfe hoffe. כמו שמקוה בעזרעת השם
Hofnung. תקוה
- vergebliche hofnung. תקות חנם
- hofnung der erlösung. תקוה של הגאולה
- setze deine hofnung auf GOtt. שבֿני דיינה תקוה אויף השם יתברך
Hohepriester. כהן הגדול
Holland, (wasserland.) אייאמדינה
Holtz. עץ
- holtz und stein. עץ ואבן
Holtzhauer. קוטף עץ
Honig. דבש
Hosianna. הושיעה נא
Huhn. תרנגולת
Hülfe. הצלה
- mit GOttes hülfe. בעזרת השם
כיד יהוה הטובה עלינו
- mit hülfe des heiligen Geistes. בעזר רוח הקודש

Hündin.	כלבתה
Hüten, sich.	זיך השמר זיין
- hüte dich.	זייא שלך השמר
Hüter, (wächter.)	שומר
Hütten.	שוכות
Hund.	כלב
- hundefleisch.	בשר כלב
Hundert.	מאה
- zwey hundert.	בת מאות
- vor viel hundert jahren.	פֿאר כמה וכמה מאות שנה
Hunger.	רעב
Hure.	זונה
- gemeine hure.	נפקא
Huren.	מזנה זיין
	נפקת טרייבן
Hurengeist.	רוח זנונים
Hurensohn.	ממזר
Hurer.	רועה זונות
	נפקנר
Hurerey.	זנות
	גלוי עריות
Hurkind.	ממזר
Huth.	קובע
Huthmacher.	קובעי

J.

Ja.	יאין
Jährlich, (alle jahr.)	שנה בשנה
	כל שנה
Jahr.	שנה

ווז

- im jahr nach der geburt Christi 530.	בשנת תק"ל ללידת ישוע
- im jahr 1530.	בשנת אלף תק"ל
- jahr aus jahr ein.	שנה בשנה
- der christen neues jahr.	שנה חדשה
- Gott verleihe dir ein gutes neues jahr.	דער בורא חתמי דיך צום גוטן יאר
- ein halb jahr.	חצי שנה
Jahrhundert.	דור
Jahrmarckt.	יריד
Jahrzahl.	מנין השנים
- nach der christen jahrzahl.	למנין הנוצרים
- nach der kleinen jahrzahl.	לפרט קטן
- nach der kleinen jahrzahl der christen.	לפרט קטן למנין הנוצרים
Jeder.	כל אחד
- jeder israelit.	כל אחד ואחד מבני ישראל
Jederman.	כל אחד ואחד
Jerusalem.	ירושלים
- das himlische (obere) Jerusalem.	ירושלים של מעלה
Jesus.	ישוע
Jetzig.	
- unser jetziges (gegenwärtiges) gespräch.	אונזר גשפרעך לעת עתה
- jetziger zeit.	לעת עתה
Jetzo.	עתה

Ihnen.	להם
Immer.	כל פעם
Indien.	הודו
Infinitivus.	פועל
Insgeheim.	בסוד
Insgemein.	בכלל
Insonderheit.	בפרט
(g. überhaupt בכלל)	בפרטית
Instrumental music.	ניגון
Intendiren.	מכוין זיין
Intention.	כוונה
Inwohner.	
- inwohner der welt.	יושב העולם
- zum inwohner aufgenommen werden.	מיושב ווערדן
Joch.	עול
- eisernes joch.	עול הברזל
- das joch tragen.	נושא בעול זיין
Irdisch.	
- irdischer könig, (der fleisch und blut ist.)	מלך בשר ודם
- das irdische (untere) Jerusalem.	ירושלים של מטה
Irren, sich.	זיך טועה זיין
Irthum.	תעות
	טעות
- aus irthum.	בשוגג
- grober irthum.	טעות גמור
- voller irthümer.	מלא טעיות

Israel.	ישראל
- fast in gantz israel.	כמעט מין מאלן תפוצות ישראל
Israelit.	בר ישראל
- israeliten.	בר ישראלים זרע ישראל
- das israelitische volck.	אומה הישראלית
Jubeljahr.	יובל
Jude.	יהודי ברישראל
- juden.	ברישראלים
- zum juden machen, (durch die beschneidung ins judenthum aufnehmen.)	יירשן
Judengenossen.	גרים פון דען אומות העולם
- judengenosse, der den wahren GOtt anbetete, ohne beschneidung und andere ceremonien.	גר תושב
Jüdisch.	יהודיש ברישראליש
Jünger, (lehrling.)	תלמיד
Jüngerin.	תלמידה
Jüngling.	נער בחור
Jüngferchen.	בתולכן
Jungfrau.	בתולה
Justitz.	משפטים

K.

Kälte.	קרירה
Käſe.	גבינה
Kalbfleiſch.	בשר עגל
	עגל בשר
Kalt.	קר
Kaninigen.	ספן
Kargheit.	קמצנות
Katze.	סונרא
Kauf.	מקח
Kaufen.	קניין
Kaufmann.	סוחר
Kaum.	ברוחק
Kebsweib.	פלגש
Kehren, ſich an.	נזהר זיין (מן)
	זיך משגיח זיין (מן)
Kelch.	
- der geſegnete kelch.	כוס של ברכה
Keller.	מרתף
Keines weges.	לאו דוקא
	לא היה ולא נברא
Ketzer.	מין
Ketzerey.	מינות
Kinder.	בנים
Kinderzeugung.	פריה ורביה
- das gebot vom kin= derzeugen.	מצוה פון פריה ורביה
Kind.	ילד
Kirchen.	בתי כנסיות
- chriſtliche kirche, (ge= meinde.)	עדה דער נוצרים

Kirch=

Kirchhof. — בית הקברות
קברות

Klagen. — זיך מתרעם זיין
- klar machen. — מברר זיין

Klarheit. — בוריה
- die lehre Christi in klarheit setzen. — דיא תורה דעז משוח מעאיר זיין על בוריה

Kleid. — מלבוש
- weiß kleid. — לבנמלבוש
- schöne kleider. — מלבושי כבוד
- weibskleider und schmuck. — תכשיטים
- kleid zerreissen. — קריעה אין מלבוש מאכן
- das kleid zerreissen über einen todten. — קריעה רייסן
- kleidung aus wolle und leinwand. — שעטנז

Kleingläubige. — קטני אמונה

Klug. — חכם
- klug zum bösen. — חכם להרע

Knabe.
- christenknab, (welches eine lästerliche benennung ist.) — שקץ

Knabenschänderey treiben. — משכב זכר טרייבן

Knecht. — עבר
- treuer knecht. — עבר נאמן

Knie. — ברכיים

Knoblauch. — שומים

Knöpfe.	כפתרים
Kochen.	
- gekocht.	בשול
	מבושל
- gekocht fleisch.	בשר מבושל
König.	מלך
Kohle.	גחלת
- glüende kohle.	גחלה מטיה
Kommen.	
- aber, lasset uns wieder zur sache kommen.	רק נחזור לענינו
Kopf.	ראש
- bey meinem kopf.	חי ראשי
Kopfschmertzen.	חולי ראש
Korn.	דגן
Kosten.	הוצאות
- auf kosten der gemeinde.	מוין הוצאות הקהל
Kräftiglich.	בתקפם
Kraft.	כוח
	חיל
- durch seine kraft.	בכוחו וגבורתו
- durch meine eigene kraft.	בכח עצמי
- durch seine eigene kraft.	בכוחו של עצמו
- aus allen kräften.	מויו הכל כוח
- mit allen unsern kräften.	במלי כחינו
- mit allen ihren kräften.	בכל כחם

	בכל ממאלי כוחק
Kranck.	חולה
- der kranck lieget.	שכיב מרע
Krancker.	חולה
Kranckheit.	חולאת
- in kranckheit verfallen.	לדי חליים קומן
Kraut.	עשב
Kreutz.	אין האלץ וועלכס גמאכט
	- וואר כאין שתי וערב
- geheimnis des kreutzes Christi und der frommen.	סוד היסורים של המשיח ושל הצדיקים
Kreutzer.	צלמר
- funfzehn kreutzer.	רביע זהוב
Krieg.	מלחמה
Kriegesheld.	גבור
	איש חיל
	משוח מלחמה
Krone.	כתר
- die höchste krone, (erste person der gottheit.	כתר עליון
- krone, (müntze.)	כתר
Krug.	כד
Kuchen.	מלה
Kuhfleisch.	בשר פרה
Künftig.	עתיד
- künftige erlösung.	גאולה העתידה
Künftighin.	לעתיד לבא
Künstler.	בעל מלאכה
	אומן

Kürbis.	קטמים
Kürtzlich, (in der kürtze.)	בקיצור
Küster.	שמש
Kund thun.	יודיעה למכון
Kundschafter.	מרגל
Kunst.	
- die sieben freye künste.	שבע חכמות
Kunststück.	חריפות
Kupfer.	נחשת
Kurtz, (mit wenig wor- (oder ten es auszudru= cken.)	בקיצור הדבר (הדברים
- kurtzes gebet.	קצרה תפילה

L.

Lachen, (das.)	צחוק
Lade.	תבה
Länge.	ארכה
- in die länge und in die breite.	לארכה ולרחבה
Lästerer.	מלשין
Lästern.	מגדף זיין
	מחרף זיין
Lästerung.	גידוף
	דברים רעים
Lager der gerechten.	מחנה הצדיקים
Lagern.	הוימרן
Lahm.	חגיר
Land.	מדינה
- in unsern landen.	במדינותינו
- aus einem land ins andere.	ממדינה למדינה

Lan=

Landesverweisung. גירוש
Landpfleger. פקיד
הגאון
Landschaft. מדינה
Lang. אורך
- länger. אורכר
- ich habe nicht länger zeit. אני האבי לא אורכר פנאי
Langmüthig. מאריך אף
Last. משא
עול
- schwere last. עול כבד
- lastholtz. משא עץ
Lateinische sprache. לשון רומי
Lauberhüttenfest. סוכות
Laus. כן
Laut, (mit lauter stime.) בקול רם
Lauterkeit. בורי
Leben. חיימן
- er hat neun jahr gelebt. ער האט טת שנים גחייטט
- der da lebet in alle ewigkeit. חי וקיים לנצח נצחים
- leben nach den satzungen. זיך נוהג זיין נאך דען חוקות
Leben, das. חיים
חיות
- in diesem leben. בעולם הזה
- das ewige leben. חיי עולמים
- des ewigen lebens fähige. בני עולם הבא

mit

- mit einem leben begabte creaturen.	בעלי חיים
- beym leben erhalten.	מחייה זיין
- sein leben dahin geben zur ehre GOttes.	מוסר נפש זיין על קדוש השם
- lebenslang.	לחיים
- mein lebelang.	כל ימי
	כל ימי חיי
- unsere gantze lebenszeit.	כל ימינו
Lebendig.	
- der lebendige GOtt.	אלהים חיים
- lebendig machen.	מחיה זיין
	חיות מאכן
Leber.	כבד
Lebhaftigkeit.	חיות
Ledig, (im ehelosen stand.)	פנוי
Lefzen.	שפתיים
Legen, sich auf.	עוסק זיין ב
- sich auf das biblische studium legen.	עוסק זיין אין תורה בנביאים ובכתובים
Lehre.	לימוד
	תורה
- die wahre lehre.	תורת אמת
- die heilige lehre.	תורה הקדושה
- die lehre von der liebe GOttes.	דער עיקר פון ואהבת את ה׳ אלהיך
- lehren, welche das heyrathen betreffen.	הלכות נישואין

Leh=

Lehren.	מלמד זיין
- das gesetz lehren in Israel.	מרבץ תורה בישראל זיין
- er ist verbunden, die wahrheit nicht nur zu lernen, sondern auch zu lehren.	ער איזט מחויב ניכט נור דען אמת ללמוד זונדרן אויך ללמד:
Lehren, das.	למד
Lehrer.	מלמד
	מורה
- vornehmer lehrer, (fürst.)	אלוף
- lehrer der irrenden, oder der thoren.	מורא נבוכים אדר כסילים
Leib.	גוף
- natürlicher leib.	גוף טבעי
- bey leib und leben.	בחיות
- wenn mir auch einer leib und leben nehmen wolte.	ווען מיר אויך איינר איין דם ונפש נעמן וואלטי
- nach dem tod in einen andern leib kommen.	מגולגל ווערדן
- nach dem tod in den leib eines wilden thiers kommen.	מגולגל ווערדן אין איין חיה
Leiblich.	גשמי
	גופני
- leibliche dinge.	דברי הגוף
- leiblicher bau.	בנייני העולם
- leiblicher (irdischer) könig.	מלך בשר ודם

Leiche.

Leiche. לויה
Leichte sache. דבר קל
Leichtsinnig.
- weiber sind leichtsinnig. נשים דעתן קלות
Leid. אבלות
Leiden, die. מכאובות
נגעים
יסורים
- schwere leiden. יסורים קשים
- die leiden Christi. חבלי המשיח
Leider! בעונה הרבה
בעוונותינו הרבים
Leidtragender. אבל
Leihen. אלוון
Leim. חומר
Leinen tuch. בגד פשתים
Lerm. צעקה
Lernen.
- welche die fünf bücher Moses expliciren lernen. חומשקינדר
Lernen, das. לימוד
Lesen. ליינן
Leuchter. מנורה
Leugnen. משקר זיין
Letzte, der. אחרן
Lichter. נרות
Lieb. חביב
Liebe, אהבה
חיבה

- aus liebe.	באהבה
	מתוך אהבה
- liebe des nächsten.	אהבת חברים
- die lehre von der lie= be GOttes und des nächsten.	דער עיקר פון ואהבת את יהוה אלהיך ואהבת לרעך כמוך
- voll von liebe zu GOtt seyn.	מלא אהבה צו השם יתברך זיין
- die liebesleiden Chri= sti.	יסורים של אהבה דעז משיח
- liebesmaal.	משתה האהבה
Liederliches gesindel.	ריקים פוחזים
Lincks.	שמאל
- lincks und rechts.	שמאל וימין
Linsen.	עדשים
List.	ערמה
	תחבולה
Listiglich.	בערמה
Lob.	
- lob und preiß.	שבח והודיה
- GOtt lob !	תהלה לאל
Loben.	
- GOtt loben.	מברך זיין הק"בה
	געבן גאט שבח והודיה
- GOtt loben in bösen und guten tagen, wie er es auch schi= cket.	הקב"ה מברך זיין על הטובה ועל הרעה כאשר יקרה אותו
Lobgesänge.	זמרות
Loch.	נקב
Löffel.	כפות

Löw.

Löw. ארי
Logick. חכמת שיקול הדעת
Logicus. חכם הגיון
Logis. חדר
Lohn. שכר
שכירות
- lohn zu empfangen. לקבל שכר
- GOtt entziehet keinem menschen seinen lohn. הקב"ה איזט קיינה בריה מקפח שכר
Loos. גורל
Loth. משקל
Luftröhre. סומפונות
קנה
Lug und trug. שקר וכזב
Lüge. שקר
כוזב
כזבנוית
Lügen.
- GOtt, der nicht lüget. הקב"ה שהוא אל אשר לא יכזב
Lunge. ריאה
Lust. תאוה
חשק
- die böse lust. יצר הרע
(der schändliche, befleckte.) מנוול
- geile lust. תאוות זמה
- nach der lust ihres hertzens. כאוות לבם (נפשם)
- die welt mit aller ihrer lust. עולם הזה וכל הנאות שבו

- ich

- ich habe lust bekom- men, es zu besehen.	עז מיזט איר חשק מויבר בא גיוועזן עז זו ברואהן
- seine bösen lüste töd- ten.	מאית זיין רען כוח פֿון זיינם י׳ר הרע

M.

Maas.	מדה
- naß maas.	מדה הלח
- trocken maas.	מדה יבש
- in reichem maas.	בשפע רב
Machen.	מאכן
Macht.	גבֿורה
	רשות
	גדולה
- die macht GOttes.	גבורת אלהים
Mächtig.	גובר
	תקיף
- mächtiges volck.	עם עז
Mägdlein.	
- Christenmägdlein, (welches eine lä- sterliche benen- nung ist.)	שקסל
Mänlicher saamen, (kinder mänli- chen geschlechts.)	זרע זכֿר
Märtyrer.	
- ein märtyrer werden.	מקדש השם ווערדן
Magd.	שפחה
	משרתרין
Mahler.	צור

Mahlzeit.	סעודה
Majestät.	כבוד
- königliche majestät.	כבוד מלכות
Mal.	פעם
- einmal.	אחתפעם
- zweymal.	בת פעם
Maleficant.	בעל מות
Manbar.	בוגרת
Mandel.	גליאם
Mandelkern.	סקדים
Mangel.	
- ohne mangel und gebrechen, (eine sache.)	בלי חסרון וגירוע
Mann.	איש
	גבר
- männer.	אנשים
- mann GOttes.	איש האלהי
- manskleid.	אישמלבוש
Marck.	מוח
Marckt.	שוק
- marckt, (jahrmarckt.)	יריד
Marcktflecken.	שוק
Mars.	מאדים
Marter.	ענויים אונד יסורים
Mat.	חולש
Maulesel.	פרד
Maurer.	חומר
Maus.	עכבר
Medicin, (artzeneykunst.)	חכמת הרפואות
Medicus.	רופא

Meer.

Meer.	ים
- das schilfmeer.	ים סוף
- zertheilung des meers (bey dem ausgang aus Egypten.)	בקיעת הים
Mehl.	קמח
Mehr.	הרבהנר
Meisten.	
- die meisten juden.	רוב יהודים
Meistentheils.	ברוב
Melonen.	אבטיחים
Mensch.	בן אדם
- sterblicher mensch, (staub u. aschen.)	עפר ואפר
- schwache, elende, sterbliche menschen.	אנושים בשר ודם קלי ימים ואמללים רמה ותולעה
- menschen (weibes) kind.	ילוד אשה
- menschenmist.	טנוף
- menschenwercke.	מעשי ידי אדם
Menschlich.	אנושי
- menschliche richter.	שופטי בשר ודם
Menschwerdung.	התלבשות בטבע אנושי
Mercken.	מרגיש זיין
Meß, (grosser jahrmarckt.)	יריד
Messer.	סכין
- das hin und her ziehen des messers bey dem schlachten.	הולכה והבאה

Meßias. משיח
- wahrer Meßias. משיח אמת
- falscher Meßias. משיח שקר
Methode, (z.e. zu curiren.) מנהג
Metzger. קצב
טבח
Meynung. סברא
דעה
שכל
Milch. חלב
Minister.
- grosser minister. ראש שני למלכות
Mitleidiger mann. רחמן
Mitler. מליץ
סרסור
אמצעי
Mittag. חצי היום
- gegend gegen mittag. דרום
Mittelst. על יד
Mitternacht.
- gegend gegen mitter-
nacht. צפון
- (in der gegend) ge-
gen mitternacht. לפאת צפון
Mittheilen, reichlich. משפיע זיין (מוין)
Mitwoch. יום ד׳
Möglich. אפשר
- so viel als möglich ist. בכל מה דאפשר
Mörder. רוצח
Mörderisches werck-
zeug. כלי משחית

Monat.

Monat.	חורט
Monatlich.	
- ein ihre monatliche reinigung haben=des weib.	נידה
Mond.	לבנה
- im zunehmenden mond.	בתוספות הלבנה
Montag.	יום טני
Moralisten.	חכמי המוסר
Morgen.	אחר
- gegend gegen morgen.	מזרח
- in der gegend gegen morgen.	לזר מזרח
Morgenländer.	בני קדם (מזרח)
Moses.	מוטה
- fünf bücher Mosis.	חומט
	סכר תורה
- das erste buch Mosis.	ברטית
- das andere buch Mosis.	טמות
- das vierte buch Mosis.	במדבר
- das fünfte buch Mosis.	ספר דברים
	דברים
Muhme.	דודה
- meine muhme.	דודתי
Mühe.	טרחה
Müller.	רחיימר
Mündlich.	בעל פה
Münze.	מטבעה

Müßiggänger.	בטלן
Mund.	פה
- mit einem mund.	פה אחד
- mit mund und herzen.	בפה ובלב
Murren.	מתרעם זיין
Musicalische instrumente.	כלי זמרים
Musicant.	נגן
Muthwilliglich.	מזיד
- muthwilliger weise.	במזיד
- muthwillig sündigen.	עבירה טון במזיד
	זינדיגן במרד ובמעל מוגד במזיד
Mutter.	אם
	אמא.

N.

Nach.	לאחר
- nach vierzehen tagen.	לאחר יד" יום
- nach.	לפי
	על פי
	כדרך
- nach menschlichem verstand.	לפי שכל האנושי
Nachdem.	מאחר
Nachkommen.	אחרונים
	בנים
Nachmals.	לאחר זאת
Nachrede, üble.	דבה
Nacht.	לילה

Nackend

Nackend und blos.	בעורם ובחוסר כל ערום ועריה
Nächst.	
- mit nächstem.	בקרב
Nägel, (an fingern.)	צפרניים
Närrische worte.	דברי שטות
Nahe.	
- bis nahe zum ort.	ביז קרב מקום
Nahen, sich.	זיך מקרב זיין
Nahrhafter mann.	בעל תכלית
Nahrung.	פרנסה
- nahrungsgeschäft.	ענין הפרנסה
Name.	שם
- guter name.	שם טוב
- böser name.	שם רע
- im namen GOttes.	לשם שמיים
- im namen JEsus.	בשם ישוע
Narr.	שוטה
Narrheit.	שטות
Nase.	חטם
Natürlich.	טבעי
- natürlicher mensch.	בן אדם טבעי
- natürlicher weise.	מדרך הטבעי מדרך הטבע
Natur.	טבע
- wider die natur.	שלא כדרך הטבע
- das lehret die natur.	דאז לערנט דער דרך הטבעי
- menschliche natur annehmen.	זיך מתלבש זיין בגוף בשר ודם
Naturkündiger.	חכמי המחקר
Nazaret, JEsus von nazaret.	ישוע הנוצרי

Naziräer.	נזיר
Nazirat.	נזירות
Nebst dem allen.	ועל כל זאת
Nehmen.	לקחן
Nehmlich.	דהיינו
Neid.	קנאה
Neu.	חדוש
- neue dinge oder zeitungen.	חדושים
- der neue (lutherische) glaube.	חדש אמונה
- neues kleid.	חדש מלבוש
- was gutes neues?	מה חדוש
Neujahr.	ראש השנה
Neumond.	ראש חדש
Neun.	טת
Neunte.	
- am neunten tag.	ביום טת
Neunzig.	תשעים
- neunzigmal.	תשעים פעם
Nicht.	לאו
Nichts.	לאו
- gantz und gar nichts.	הבל הבלים
- etwas aus nichts hervorbringen.	עטוואז הערפֿאר ברינגן מאין ליט
Nichtswürdiges ding.	תהו
Niedersincken.	חלש זיין
Niedrig.	שפל
Niedrigkeit.	שפלות
Nöthig.	נצרך
- nöthig haben.	מצריך המבן

Nöthi=

Nöthigen.	מכריח זיין
Noth.	
- nöthen, die.	צרות
- böse noth.	תסון
Nothdurft.	
leibesnothdurft.	צרכי הגוף
- seine nothdurft verrichten.	מזבל זיין
Nothwendig.	בעל כרחך (י)
- nothwendige sache.	דבר נחוץ
Nothzůchtigen.	מאנס זיין
Nůsse.	אגוזין
Nun.	עתה
Nur, (bloß, allein.)	דוקא
	רק
Nutzen.	ריוח
	שאר
- um seines nutzens willen.	אום זיינס הנאות ווילן
- dem menschen zu nutz.	לטובה בן אדם

O.

Oben, (im vorhergehenden.)	למעלה
- wie oben gedacht.	כנזכר למעלה
Obenhin ansehen.	בקלות ראש אנזעהן
Obere.	עליון
Oberhand.	
- die oberhand gewinnen.	גובר זיין

Oberrock, langer. טלית
Oberster. רמש
קצין
Obrigkeit. שררה
- erinnerungen wegen der pflichten gegen die obrigkeit. דברי רשות
Obst. פרית
Ochse. שור
Ochsenfleisch. בשר שור
Oeffentlich. בגלוי (בסתר .g)
בפרהסיא
Oel. שמן
Oelberg. הר הזיתים
Ofen. תנור
Offenbaren. מגלה זיין
ענטבלעקן
Offenbarung.
- durch die offenbarung des heiligen Geistes. בחזיונא דרוח הקודשא
- nicht aus seinem herzen, sondern aus unmittelbarer göttlichen offenbarung schreiben. שרייבן ניכט מלבו אם לא על פי דבורו של רוח הקודש
Ohne. בלא
- ohne dis. בלאו הכי
Ohngefähr, (etwa.) בערך
לערך
- von ohngefähr. במקרה

Ohn=

Ohnmacht.	חולשות
Ohren.	אזניים
Ohrenbläser.	רכילות טרייבר
Opfer.	קרבן
- zum opfer widmen.	צום קרבן מקדש זיין
- sich dem tod als ein opfer widmen.	זיך מכין ומקדש למיתה זיין אלז מיין קרבן
- um die zeit des abend-opfers, (drey uhr nachmittags.)	אום מנחה צייט
- schuld und sünd-opfer.	קרבן אשם וחטאת
Opfern.	מקרב זיין
Opfern, das.	
- der in opfern bestehende gottesdienst.	עבודת הקרבנות
Ordnen.	מסדר זיין
	מתקן זיין
Ordnung.	סדר
- nach der ordnung.	כסדר
- in solcher ordnung.	בסדר הזה
- nach der ordnung der schöpfung.	כסדר הבריאה
Ort.	מקום
- an diesem ort.	בזה המקום
- von einem ort zum andern.	ממקום למקום
Ostern.	פסח
- osterfest.	חג הפסח
- osterabend.	ערב פסח

Palm=

P.

Palmbaum.	תמר
Palmzweig.	לולב
Panier.	דגל
Pantofeln.	חלי מנעלים
Papst.	אפיפיור
Paradies.	גן עדן
Paragraphus.	סעיף
Parat seyn.	מזומן זיין
Parenthesis der heil. schrift.	סירוס המקרא
Part.	
- halb part.	חצה חלק
Partey.	
- eines partey ergreifen.	זיך צו מיינם אדבק זיין
Patente.	תגיות
Paucke.	תוף
Peinigen.	מענה זיין
Peinigung.	ענויים
Perle.	פערליך
	מרגלית
Perser, die.	פרס
Person.	הוויה
	גוון
- personen, (göttliche.)	גוונין
	דרגין
- die drey personen.	תלת גוונין
	תלת דרגין
Pestilentz.	דבר
Petersilien.	כרפס
Pfaff.	גלח

- götzen.

- götzenpfaffen.	כומר
Pfand.	משכון
Pfeffer.	פילפיל
Pfeiffe.	מחול
Pferd.	סוס
Pfingsten.	שבועות
- pfingstfest.	חג השבועות
Pfleger.	גבא
Pfund.	ליטרא
- ein halb pfund.	חצי ליטרא
- ein viertel pfund.	רביעת ליטרא
Pharisäer.	פרוש
Philosophische gelehrsamkeit.	מדע בכל חכמת הפילוסופים
Physic.	חכמת המחקר
Plage.	מכה
	נגע
	מגיפה
	ענויים
Planet.	מזל
- sieben planeten.	שבעה כוכבי לכת
Plündern.	בגזלן
Pluralis, (die mehrere zahl.)	לשון רבים
- im plurali.	בלשון רבים
Pöbel.	עם הארץ
	המון עם
	המוניים
Posaune.	שופר
Prämittiren, (vorher abhandeln.)	מקדים זיין

Prä-

Präpariren.	מכין זיין
Präsident.	ראש
Predigen.	דרשן
	דורש זיין
- etwas vor vielen pre- digen.	עטוואז דורש ברבים זיין
Prediger.	בעל הדרשן
Predigt.	דרשה
	דרוש
- wundernswürdige predigt.	דרוש נפלא
Preiß, der nächste.	קלה אחרון
Priester, (geschorner.)	גלח
Privilegium.	חירות
Probieren.	בודק זיין
Probierung des (schlacht) messers.	בדיקת הסכין
Processe, welche zeitli- che güter betreffen.	דיני ממונות
Proceßiren.	משפטן
- proceßiren vor heid- nischen richtern.	זייני משפטים פֿיהרן בערכאות הגוים
Profeßion, (kunst, hand- thierung.)	מלאכה
Profit.	ריוח
Promotion, zur rabbi- nendignität.	סמיכה
Prophet.	נביא
- falscher prophet.	נביא שקר
Prophetisch.	
- prophetische lection.	הפטרה

- prophe-

- prophetische schriften (des alten testaments.)	ספרי הנביאים
Proselyt.	גר
Providenz.	השגחה
- GOtt regieret alles mit seiner besondern providenz.	גאט איזט אלין מנהיג בהשגחה פרטית
- die göttliche providenz erstrecket sich über die kleineste creaturen.	גאט איזט משגיח איבר דיא קליינסטי בריות
Prüfen.	בודק זיין
	מבחין זיין
- prüfen, was gut und was böse sey.	מבחין זיין בין טוב לרע
Prüfungskraft.	בחינה
Psalm.	מזמור
- im 34. psalm.	תהלים ל"ד
Psalmist.	משורר
Psalter.	תהלים
Pünctlein über dem (buchstaben) jot.	קוצו של יוד
Pur.	גמור
- pure heiden.	גוים גמורים

Q.

Qvaal.	עגול
	צער
	עונש
Qvecksilber.	כסף חי
Qvellbrunnen.	עינות

Rabbi=

R.

Rabbiner, ein.	רב
- die rabbiner.	רבנים
Rabe.	עורב
Rache.	פורענות
Rächen.	נוקם זיין
- sich rächen.	זיך נוקם ונוטר זיין
Rätzel.	חידה
Räuber.	גזלן
	פריץ
Rarität.	חפצות
Raserey.	שגעון
Rath, (anschlag.)	עצה
- rath, (der rath giebet.)	בעל עצה
- rath, (stadtrath.)	עצה
	שופטים
- hohe rath zu Jerusalem.	סנהדרין
Rathsherrn.	יועצים
	ישישים
Raub.	גזילות
Rauben, das.	גזילה
Rauberey.	גזלנות
Rauch.	עשן
Rebell.	מורד במלכות
Rebelliren.	מורד ווערדן
Recht.	כשר
- recht, (gesetze.)	משפטים
	חוקים
	הלכות
	- חשם

- von rechtswegen. כדין
- das käyserliche recht. חק הקסרית
- weltliches recht. משפט המלוכה
- welches dem römischen recht zuwider lauft. שלא כדין ומשפט הרומיים
- rechtssache. משפט
דבר משפט
- zu recht bringen. מיישר זיין
מתקן זיין
מדריך זיין בדרך הישר
- habe ich nicht recht. האב אני לא ישר
Rechenschaft. חשבון
- rechenschaft geben. חשבון געבן
Rechnung. חשבון
Rechten. משפטן
Rechtfertigen. מצדיק זיין
Rechtfertigung, so um Christi willen geschiehet. גרעכטפערטיגקייט
- בזכות ה משיח
Rechtschaffen. ישר
תם
שלים
- rechtschaffener weise. באמת ובישר
- sich eines rechtschaffenen wesens befleißigen. פועל אמת זיין
Rechtschaffenheit. ישרנות
Rede, (das vermögen zu reden.) דיבור
- rede, (was geredt wird.) דברים

Redensart.	לשון
	סוגיה
	סוגית הלשון
Redlich.	ישר
- redlicher mann.	בעל ישרן
	נאמן
- er ist ein rechter redlicher mann.	ער איזט איין גרולר ישר
- redlich wandeln.	הולך תמים זיין
Regen.	גשם
Regenbogen.	קשת
Regieren.	מנהיג זיין
- eine gemeinde regieren.	איינה קהלה מנהיג זיין
Regierer.	מנהיג
- regierer der welt.	מנהיג עולם
Regierung.	מלכות
	מלוכה
- sclavische regierung.	עול מלכות
Regul.	
- hauptregul.	הויבטכלל
Reich, (königreich.)	מלוכה
	מלכות
- dem reich GOttes unterwürfig machen.	צום עול מלכות שמיים בריגן
Reicher, ein.	עושר
Reichthum.	עושר
	ממון
Rein,	טהור
	כשר (טריפה g.)

- reines kleid.	כושר מלבוש
- für rein erklären.	מכשיר זיין
Reinigen.	כשרן
Reinigkeit.	טהורה
Reinigung.	נקיות
Reiter.	רכב
Religion, die christliche.	דת המשיחיים
Residentz.	מקום מלוכה
	מלכות
Respect.	כבוד
Reue.	חרטה
	שברי הלב
Richten.	דן זיין
- sich richten.	זיך מכוון זיין
- das richtet sich nach jenem.	דאס מיינט זיך מכוון נאך יענם
Richter.	דיין
	שופט
	פוסק
- gerechter richter.	שופט צדק
- menschliche richter.	שופטי בשר ודם
- wahrhaftiger richter.	דיין אמת
- GOtt, als ein gerechter richter, muß die völcker dieser welt richten wegen ihrer übertretungen.	גאט איז דיין אומות העולם דן זיין במידת הדין פון וועגן זייער עבירות
Richterstuhl.	
- der göttliche (der droben ist) richterstuhl.	בית דין שלמעלה

Richthaus.	בית דין
Rieben.	צלעות
Riemen.	רצועא
Rind.	בקר
	שור
Rindfleisch.	שור בשר
Ring.	טבעת
Römer.	רומיים
Römisches reich.	מלכות רומי
Rohr.	
- wie ein zubrochenes rohr.	כקנה רצוץ
Roth.	אדם
Rotte.	כתה
- sich zu einer rotte schlagen.	זיך מיט צו איינר כתה מתוועד זיין
Rubin.	אודם
Ruchloser mensch.	רשע להכעים
Ruhe.	שלוה
Ruhig.	
- da man in einem ruhigen zustand ist.	בשעת שלווה ורווחה
Ruhm.	שבח
	שם טוב
Rühmen, sich.	זיך מתפאר זיין
Ruiniren.	מכלה זיין
Rund.	עגול
Ruthe.	שבט

S.

Saamen.	זרע

- aus

aus mänlichem (stinckenden) saamen.	מטפה סרוחה
Sabbat.	שבת
- mosaische sabbats=lection.	סדרה
- rabbinische sabbats=umzäunung.	שבות
- sabbatsweg.	תחום השבת
- von einem sabbat zum andern.	מידי שבת בשבתו
Sache.	ענין
	דבר
- die gantze sache; die sache, wie sie ist.	כל דבר
Sadducäer.	צדוקים
Sämtliches jüdisches volck.	דער כלל יהודות
Säule der welt, (ein vornehmer gelehrter.)	עמוד עולם
Sagen.	דברן
	מדבר זיין
- ich will so viel sagen.	רצוני לומר
- sage wenig, und thue viel.	אמור מעט ועשה הרבה
- was sollen wir hiezu sagen?	מה נאמר ומה נדבר
Saltz.	מלח
Samariter.	כותי
Samlung.	קבוץ

- samlung der exulirenden (israeliten.)	קבוץ הגלות
Sand.	חול
- wie sand am meer.	כחול הים
Sarg.	ארון
Sat essen.	דייני אכלן
Satzungen.	חקים
- satzungen, die aufs leibliche gehen.	חוקים גופניים
Sauerteig.	חמץ
Schaafe, verlohrne.	צאן אובדות
Schaden.	היזק
- schaden thun.	היזק עושה זיין
	מזיק זיין
Schäfer.	רועה צאן
Schämen, sich.	בושה האבן
	חרפנן
Schändlich.	
- es als etwas schändliches vorzustellen.	על דרך גנאי
Schall.	הברה
Scham. (pudenda.)	ערוה
Schamhaftigkeit.	צניעות
Schande.	חרפה
	בושה
- zu eurer schande.	צו אייערר חרפה און בושה
- zu schanden machen.	מבייש זיין
Scharfsinnig.	חריף
Scharfsinnigkeit.	חריפות
Scharte.	פגימה
Schatz, heimlicher.	חפורה

Scha=

Schatzung. ערוך
Schaubrote. לחם הפנים
Scheidebrief. גט
Schenckel. שוק
Schertz. הלצה
Schicken. משלח זיין
- wie es GOtt mit mir schicket. כאשר יקרה אותי
Schiffer. ספינר
Schilfmeer. ים סוף
Schlachten. שחטן
Schlachten, das. שחיטה
Schlachtmesser. חלף
שחט מעסר
Schlachtschaaf, wie ein. כצאן טבחה
Schlächter. שוחט
Schläge. מכות
einem gewaltige schläge geben. מכות גדולות אנמכן אויף איינן
Schlaf. ישון
- natürlicher schlaf. שנת הטבע
- er redet vom leiblichen schlaf. ער רעדט כדרך שנת הטבע
Schlagen.
- sich zu einem schlagen. זיך מקרב זיין צו איינם
Schlange. נחש
- die alte schlange. נחש הקדמוני
Schlecht. שפל
Schlechte waare. סחורת שפלה
Schlechterdings. כפשוטה

Schlechthin, (ohne wichtige ursache.	כפשוטה
Schleunig.	פתע פתאום
Schleyer.	צעיף
Schloß.	מבצר
Schloßhof.	חצר המלך
Schlüssel.	מפתח
Schlummern, (das.)	ינום
Schlund.	ושט
Schmähen.	מחרף זיין
- die lehre CHristi schmähen und lästern.	דיא תורה פֿון משיח מתנגר זיין בחירוף וגידוף
Schmählich.	בגנאי
- schmählicher tod.	מיתה בזויה
Schmähung.	חירוף
Schmecken.	טועם זיין
Schmertz.	מכאוב
- schmertz des hertzens.	מכאוב לב
Schnee.	שלג
Schneider.	חיט
Schnur, (sohnsfrau.)	כלה
- meine schnur.	כלתי
Schön.	יפה
- nicht schön.	לאו יפה
Schöpfer.	בורא
- schöpfer, der alle dinge aus nichts gemacht hat.	בורא וממציא כל הנמצאים מאין ליש
- ihr schöpfer, herr und erlöser.	בוראם קונם וגואלם

Schöpfung. בריאה
- in der schöpfung. בשעת הבריאה
- schöpfung der welt, und aller dinge. בריאת העולם וכל הברואים

Schonen. חס זיין
Schoß. אם
Schrancken. סיג
- in den schrancken bleiben. אין דעם סיג בלייבן

Schrecken, das. חרטה
Schreiben. כתבן
- wie geschrieben stehet, (gesagt ist.) שנאמר

Schreibart. סוגיה
Schreiber. סופר
כתבור

Schrifterfahren. חכם המקרא
Schriftgelehrten. סופרים
Schuhe. מנעלים
- schmähliche ausziehung des schuhes, so demjenigen widerfuhr, welcher seines bruders witwe zu heyrathen sich weigerte. חליצה

Schuhmacher. מנעלאר
Schüler der weisen. תלמידי חכמים
Schüssel. קערה
Schuldig. חייב
מחויב

- des ewigen todes schuldig.	חיוב מיתה עולמית
- er ist schuldig, alle gebote zu halten.	ער איזט חייב בכל מצות
Schuldner.	בעל חוב
Schuldopfer.	קרבן אשם
Schule.	ישיבה
	בית המדרש
Schulmeister.	מלמד
	רבי
Schwachgläubige.	קטני אמונה
Schwachheit.	חולשה
	חלשות
Schwächen.	אמנס זיין
- schwächen eine jungfrau mit gewalt.	אייני בתולה אמנס זיין
- geschwächte.	אמנוסה
Schwager.	גיס
- mein schwager.	גיסי
Schwalbe.	עטלף
Schwanger seyn.	מעוברת זיין
Schwartz.	שחור
Schwefel.	גפרית
Schweinefleisch.	בשר חזיר
	חזירפלייש
Schwer.	קשה
- eine sache, die den menschen schwer zu erkennen ist.	דבר שאי אפשר לדעת לבני אדם
Schweren.	חיין
Schwert.	חרב

- wie schwertsstiche.	כמדקרות חרב
Schwester.	אחות
- meine schwester.	אחותי
Schwiegermutter.	חמות
- meine schwiegermutter.	חמותי
Schwiegervater.	חם
- mein schwiegervater.	חמי
Schwierigkeiten.	הכבורות
Sclaverey unter fremder herschaft.	שעבוד מלכות אחרים
Scribent.	כותב
- heydnische scribenten.	כותבי הגויים
Sechshundert und dreyzehn gebote.	תרי"ג מצוות
Secret.	מוטב
Secte der pharisäer.	כיתת הפרושים
Seele.	נשמה
- meiner seele, (ich schwere bey meiner seelen.)	בחיי ראשי
- bey meiner seelen.	נפשי
- mit reiner seele.	בנפש טהורה
- seelenlust.	תענוג הנשמה
- der seelen fortwandelung aus einem leib in den andern.	גלגול גלגול הנשמות
Segen.	בענטונג ברכה
Segnen.	בנטן
- GOtt segne dich.	ברכך יהוה

Sehen.

Sehen.	ראהן
Sehr.	
- ein sehr frommer mann.	חסיד גדול
Seide.	משי
	תולעת
- seidenkleid.	מלבוש משי
Seiner, seines.	שלו
Seite, (eines buchs.)	עמוד
- auf der andern seite.	בצד השני
- sich auf die schlimme seite legen.	חוזר לרעה זיין
Selbst.	עצמו
- er selbst.	הוא בעצמו
Selig.	
- seligen gedächtnisses.	זכרונו לברכה
- höchstseligen gedächtnisses, (über ihn sey friede!)	עליו השלום
Seligkeit.	חלק עולם הבא
Semmel.	לחם לבן
Sendschreiben.	אגרת
Sicher.	בטוח
Siebentzig.	
- nach den siebentzig jahren, (nemlich der babylonischen gefangenschaft.)	אחר שבעים שנה
Sieg.	נצחון
Siegel.	חותם

Silber.

Silber.	כסף
- brandsilber.	כסף סרף
- stadtsilber.	מקום כסף
- vergoldtes silber.	כסף זהב
- silberfarbe.	צבע כסף
Singularis (die einzelne zahl.)	לשון יחיד
- im singulari.	בלשון יחיד
Sinn, (z. e. das gehör.)	חוש
Sitten.	מנהגים
- landübliche sitten.	מנהגים בדרך ארץ
Sitz.	
- sitz bey einem gastmahl.	היסבת
- fester sitz.	מקום קבוע
Sohn.	בן
- sohn GOttes.	בן אלהים
Soldaten.	בעלי מלחמה
Sommer.	קיץ
Sonderlich.	מופלג
- ein sonderlich reicher mann.	עושר מופלג
Sondern.	נייערט
	רק
	אלא
Sonne.	שמש
Sontag.	יום אלף
Sorge.	דאגה
Spaltung.	מחלוקה
Speciale gebote.	פרטי המצוות
Speciesthaler.	קשה רט

Spei=

Speisen.	מאכלים
- delicate speisen.	מעדנים
- geistliche speise.	מזון רוחני
- allerley verbotene speisen.	מאכלי אסורות נבילות טריפות
- unreine speise.	טריפות
- speise und tranck.	מאכלים אונד משקים
- elende speise und tranck.	לחם צער ומי לחץ
Sperber.	נץ
Spieler.	צחוק
Spielleute.	קלסמורים
Spinner.	טווה
Spot.	
- zum spot.	למשל ולשנינה
- spotsweise.	על דרך הלצה
Spotten, über etwas.	זיין חוכא ואטלולא האבן אויבר עטוואש
Sprach.	לשון
- wissenschaft in sprachen.	ידיעת הלשונות
- nach der grundsprache.	בלשון המקרא
- in der gemeinen oder muttersprache.	בלעז
Sprachkündig.	יודע לשון
Sprechen.	מדבר זיין
- er spricht jüdisch.	ער איזט מדבר לשון קודש
Spruch.	מאמר
Sprüchwörter Salomonis.	משלי
Stadtrath.	עצה

Stadtrichter. שופט
Stärcke. גבורה
חזק
חוזק
Stärcken. מחזיק זיין
מכין זיין
Stäupen. מלקות שלאגן.
Stall. רפת
Stam. שבט
- stam Levi. שבט לוי
- die zehn stämme (Israels.) עשרה שבטים
Stamwort. שורש
Stand, da der vorsänger stehet. עמוד
Starcker. גבור
Statt.
- an statt. במקום
- an seiner statt. במקומו
- an ihrer statt. במקומם
- nach göttlichem wohlgefallen ging es ihm wohl von statten. וחפץ יהוה בידו הצליח
Statur. קומה
Staub.
- zu staub und würmern werden. עפר רימה ותולעה ווערדן
Stehlen. גניבה טון
- das stehlen. גניבה
Stein, (gewicht von 20 pfund.) אבן

Sterne.	כוכבים
- wie der glantz der sterne.	כזהר הכוכבים
Stetigkeit.	עזותקייט
Stiftshütte.	אוהל מועד
	מעשה המשכן
Stille.	
- in der stille.	בשתיקה
- stille stehen.	עומדן
	מנוחה המכן
Stillen, (den unwillen.)	מכפר זיין
Stirn.	מצח
Stockeul.	ינשוף
Storch.	חסידה
Strafe.	עונש
	תוכחה
- doppelter strafe werth seyn.	חייב עונש זיין בכפלים
Strafen.	
- gestraft werden.	גענש ווערדן
Stroh.	תבן
Studiren, in.	עוסק זיין אין
Studirende.	תלמידי חכמים
Student, jüdischer.	בחור
Stunde.	שעה
- zu aller stund.	בכל שעה
- halbe stunde.	חצי שעה
- viertel stunde.	רביע שעה
Stuffe.	מדרגה
- stuffenweise.	מעלות ווייזה
Stück.	חתיכה

- stücks-

- stückweise. חתכז ווייזה
Stůckgen, kleines. קטן חתך
Stuhl. כסא
Stummer. אולם
Synagoge. בית הכנסת
Syrien. ארם
Syrische sprache. לשון ארמית
Subtile auslegungen der gebote. דקרוקי המצוות
Suchen. בדקן
Sůnde. חטא
- ohne sünde. בלי חטא ועון
- von wegen der sünden. בעוונות
- sünde mit sünde häuffen. אוסיף חטא על פשע (על מטאה) זיין
- der sich sehr vor der sünde fürchtet. איין גרויטר ירא חטא
- sünde und übertretungen, die wir begangen haben. חטאים ועונות שחטאנו
- eine sünde ziehet die andere nach sich. עבירה גוררת עבירה
Sůnder. חוטא
- boshafter sünder. פושע במזיד
- die boshaften sünder unter den juden. פושעי ישראל במזיד
Sůndfluth. מבול
- nach der sündfluth. נאך דעם דור המבול
Sündigen חוטא זיין
- ich habe gesündigt. חטאתי

H - אוש

- wir haben gesündigt.	אנו חטאנו
- muthwillig und boshaftig sündigen.	חוטא זיין במרד ובמעל
- daß wir gesündigt, verkehrt und boshaftig gehandelt haben.	שחטאנו ושעוינו ושפשענו
Sündopfer.	קרבן חטאת
Summa.	כלל
- in summa.	כללו של דבר
Supplement, (aller evangelien.)	ספר לקט פמה של כל ספרי בשורה טובה
Suppliciren, das.	תחנון

T.

Tag.	יום
- alle tage.	כל יום
- den gantzen tag.	כל יום
- bis auf den heutigen tag.	עד היום הזה
Talmud.	תלמוד
	גמרא
- der hierosolymitanische und babylonische talmud.	תלמוד ירושלמי אונד בבלי
Talmudischer lehrer.	תנא
	תנאי
Talmudisten.	חכמי התלמוד
Tapfer mann.	איש חיל
Taube.	יונה
Tauber.	חרש

Taufe.	טבילה
Taufen.	טובל זיין
	שמדן (ausrotten.)
Tausend.	אלף
- aus tausend einer.	אחד מן אלף
- tausend jahre.	אלף שנים
Tempel.	בית המקדש
	היכל
- der erste tempel.	בית ראשון
- der andere tempel.	בית שני
- zerstörung des andern tempels.	חרבן בית שני
Teppig.	יריעה
Testament, das neue.	ברית החדשה
	ספרי ברית החדשה
Teufel.	שטן
	שד
Teufelswerck.	מעשה שטן
Teutsch.	אשכנז
- teutschgold.	זהב אשכנז
- in teutscher sprache.	בלשון אשכנז
Text, biblischer.	פסוק
	מקרא
Thal.	
- tiefe thäler.	עמקים
Thaler.	רט
- königsthaler.	אלף זהוב
That.	פעולה
	מעשה
- in der that.	במעשה

- böse that.	מעשה רע
- auf frischer that.	במעשה עצמו
- männer von grossen thaten.	אנשי המעשה
Thau.	טל
Theil.	חלק
- theil haben.	חלק המבן
Theils.	בצד אחר
- eines theils.	בצד אחר
- theils - theils.	קצת - קצתן
Theophilus.	ידידיה
Theuer.	יקר
Thier.	
- wildes thier.	חיה רעה
Thörichte thaten.	נבלות
Thomas.	תאומה
Thon, (eines liedes.)	ניגון
Thor.	שער
Thor, (narr.)	פתי
Thränen.	דמעות
Thron GOttes, (der herrlichkeit.)	כסא הכבוד
Thun.	פועל זיין עושה זיין
- nicht das reden (oder lernen,) sondern das thun ist der grund.	לא מדרש הוא עיקר אלא המעשה
Thurn.	מגדל
Tisch.	שולחן
Tischler.	שולחנר

Tochter. בת

Tod. מות

- bis in den tod. עד יום המיתה (המות)
- nach dem tod. לאחר מיתה
- der ewige tod. מיתה עולמית
- jählinger tod. מיתה משונה
- der engel des todes. מלאך המות
- seinem tod nahe. קרוב למיתה
  סמוך למית תו
  נוטה למות
- des todes schuldig. חייב מיתה
  בן מות
- der im göttlichen gericht des todes schuldig ist. חייב מיתה בידי שמים
- eines unseligen todes sterben. לאחר מיתה ערי מובר זיין

Todesart. מיתה

- grausame todesarten. מיתות משונות ואכזריות
- verächtliche todesart. מיתה בזויה

Todesstraf.

- zu sehr vielen todesstrafen verurtheilen. דן זיין בכמה מיני מיתות

Todt. מת

Todtes aas. נבילה

- zum todten aas werden. זיך פיגרן

Todtenbahr. מטה

Todtengräber. קברן

Todtenkleidung.	תכ̄י כים
Todtschlag.	רציחות
Tödten.	ממית זיין
	הורג זיין
- getödtet werden.	נהרג ווערדן
Topf.	קדרא
	כלי
Tradition.	
- wir haben davon eine gewisse tradition.	וויר המבן בקבלה גוויס עמפפאנגן רמט
- das ist durch die tradition fortgepflantzt.	רמז המט מיט מפי מיט בקבלה פון זיין עלטרן גהוירט
Träge.	עצל
Trauen, (glauben.)	ממאין זיין
Trauen, (zusamen geben.)	קרושים געב̄ן
Traum.	חלום
Trauren.	מתאבל זיין
Trauung.	קרושים
Treu.	נאמן
Treue.	נאמנות̄
Treuloser mensch (gegen GOtt.)	פושע
Tribut.	מס
Triebsale.	ענויים
	יסורים
Trincken.	שותה זיין
- trincken, das.	שתייה
Trockenes land.	יבשה
Trösten.	מנחם זיין
	מנחמן

- trösten

- tröſten bey todesfäl= len. | מנחם אבל זיין

Tröſtungen. | דברי נחמות

- groſſe tröſtungen für Iſrael. | נחמות גדולות של ישראל

Troſt. | נחמה

Truncken. | שכור

Trunckenbold. | בעל שכרן

Trunckenheit. | שכרות

Tuch, (daraus kleider gemacht werden.) | בגד

Tugenden. | מדות טובות

Tugendhafter mann. | ישרן

Türck. | תוגר

- türcken. | ישמעאלים

Tyrannen. | אכזריים

Tyranney. | אכזריות

Tyranniſch. | באכזריות

V.

Vater. | אב

- heilige väter, (vor= fahren.) | אבות הקדושים

- unſer himliſcher va= ter. | אבינו שבשמיים

- das vater unſer. | ריש תפלה אבינו שבשמיים

Uebel.

- es iſt mir übel. | אני בין חולה

nicht übel nehmen. | מוחל זיין

- nim mirs nicht übel. | זייא מירש מוחל

Uebelthäter. | בעל מעשה רע

Ueber.	על
- eine erniedrigung über alle erniedrigung.	שפלות על כל השפלות
Ueberbleibsel israels.	שארית ישראל
Ueberhand nehmen.	גובר זיין
Ueberhaupt.	בכלל
	(g. בפרט)
Ueberkommen.	אויברבא זיין
Ueberschlagen, (rechnen.)	חשבן
Ueberschreiten.	עובר זיין
Uebersetzen.	מעתיק זיין
- übersetzt (in der chaldäischen version.)	מתורגם
Uebersetzer.	בעל המעתיק
	מעתיק
Uebersetzung.	העתקה
- griechische übersetzung.	העתקה בלשון יון
- lateinische übersetzung.	העתקה בלשון רומי
Uebertreten.	עובר זיין
- übertreten einen befehl.	מבטל זיין אייני מצווה
- lehren die göttlichen gebote übertreten.	דבר עבירה
- er hat das sechste gebot übertreten.	ער איזט חייב משום לא תנאף
- das gesetz übertreten.	עובר זיין על התורה
- das gesetz frecher weise übertreten.	מגלה זיין פנים בתורה
Uebertretung.	עבירה

- über-

- übertretungen begehen.	עובר עבירות זיין
- übertretungen zwischen GOTT und dem menschen.	עבירות טבין אדם למקום
- übertretungen zwischen menschen untereinander.	עבירות דיא דא זינד טבין אדם לחבירו
- eine übertretung hat die andere nach sich gezogen.	עבירה מיוט גוררת עבירה גוועזן
Ueberwinden.	מנצח זיין
Ueberzeugung des hertzens.	ראיית הלב
Uebrig.	טמר
Verabscheuen.	מתעב זיין
	משקץ זיין
Verachten.	מזלזל זיין
	מבזה זיין
Verachtet.	בזוי
Verachtung.	בזיון
	בזויים
Verächtliches gevās.	כלי בזיון
Verächtlichkeit.	זלזול
Verändern, sich.	זיך משתנה זיין
Verarmet.	בדלות
Verbannet.	מוחרם
Verbieten.	פרלווהנן
	אסרן
Verblümter weise zu verstehen geben.	מרמז זיין

 Ver-

Verborgen.	נסתר
	בסוד
	סתום וחתום
Verbot.	איסור
- verbote.	מצות לא תעשה
Verboten.	אסור
- gäntzliches verbot.	איסור גמור
- verbotene dinge.	אסורים
	(התורים g.)
- etwas thun, das gantz und gar verboten ist.	איין איסור גמור טון
- allerley mitteldinge - für verboten achten und meiden.	אויך זיך מחמיר זיין
Verbrennung.	שריפה
Verbunden, (verknüpfet.)	מקושר
- verbunden seyn, etwas zu thun.	מחויב זיין עטוואז צו טון
Verdacht.	חשד
Verdammen.	מרשיע זיין
Verderben.	עדי אובד ווערדן
	מפסיד זיין
- ins verderben gerathender mensch.	בן משחית
Verdienst.	זכות
- verdienste.	זכיות
- nach verdienst.	מדה כנגד מדה
- das verdienst Christi.	זכות המשיח
- verdienst aus beobachtung des gesetzes.	זכות התורה

Ver=

Verdolmetschen.	מתרגם זיין
Verdrehen, (verkehren.)	מהפך זיין
Verdrießlicher anblick.	צער עין
Verehren.	מכבד זיין
- etwas göttlich verehren.	זיך פֿור עטוואז כורע ומשתחוה זיין אלז ווים פֿור מיינן אלוה
Vereinigen.	מיחד זיין
- vereinigt.	משותף
Vereinigung.	
- vereinigung der göttlichen gegenwart.	דבוק השכינה
- vereinigung seiner göttlichen und menschlichen natur.	דביקות השכינה עם הגוף ונשמה שלו
Verfassen, (schriftlich ausarbeiten.)	מחבר זיין
Verfasser.	מחבר בעל כותב
Verfertigung eines buchs.	חיבור מיינס ספֿר
Verflucht.	ארור
Verfolgen.	רודף זיין
- verfolgen, um auszurotten.	רודף זיין עד חרמה
- bis auf den tod verfolgen.	רודף עד חרמה זיין
Verfolger.	צורר
- verfolger der christen.	צורר הנוצרים

Verfol=

Verfolgung.	שמד
	צרות
	מהומות
- zur zeit der verfol= gung.	בשעת צרות ומצוקות ובשעת שמד
Verführen.	מתעה זיין
	מרמה זיין
Vergeben, (verzeihen.)	מוחל זיין
- einem die sünde ver= geben.	איינם דיא זינד מתיר זיין
- einem im namen Christi die sünden vergeben.	איינם געבן סליחת העוונות בשם המשיח
Vergeblich.	חנם
	בחנם ובלא דבר
	בחנם ובלא דבר בטל ומבוטל
- vergeblich seyn.	בחינום זיין
Vergebung (der sün= den.)	סליחה
- vergebung der sünden.	סליחת העוונות
Vergelten, gutes mit bösen.	משלם רעה תחת טובה זיין
Vergeltung.	גמול
- aus vergeltung.	על צד גמול
Vergessen.	
- was von den früchten auf einem acker ver= gessen wird, und den armen zu lassen ist.	שכחה
Vergnügen, das.	הנאה
Verhalten, sich.	זיך נוהג (מתנהג) זיין

Ver=

Verhaßt machen.	מסטין זיין
Verheissung.	הבטחה
- kinder der verheis-sung.	בני ההבטחה
Verherlichen, GOtt.	מקדש השם זיין
Verherlichung.	
- zur verherlichung des namens JEsu.	על קדוש השם ישוע
Verificiren.	מקיים אונד מאמת זיין
Verkauffen.	פרקיימן
Verkehr.	עסקים
- allerley verkehr.	כל מיני עסקים
Verkehren.	מהפך זיין
- GOttes wort verkeh-ren.	מהפך זיין דברי אלהים חיים
Verkehrtheit des her-tzens.	עקשות לב
Verkleinern.	מקטן זיין
- eines seinen guten na-men verkleinern.	אײנם זיין שם טוב מקטן זיין
Verlassen, sich auf.	זיך סומך זיין אויף זיך מבטיח זיין
Verleugnen, (ungläu-biger weise verwer-fen.)	כופר זיין (אן)
- GOtt verleugnen.	כופר זיין אן גאט
- seinen willen verleug-nen.	מבטל זיין רצונו
Verleumden.	מוציא דבה זיין
Verleumder.	מלשין לשון הרע רידנר

Ver-

Verleumdung.	מלשינות
	רכילות
	לשון הרע
Verliebt.	
- in etwas verliebt seyn.	חשק צו עטוואס האבן
Verliebter.	אוהב נשים
Verlohren.	
- daß keiner verlohren gehe von Israel.	כדי שלא יאבד אחד מישראל
Verlöbnis.	קידושין
Vermahnung.	מוסר
- vermahnungsworte.	דברי מוסר
Vermischt.	
- grosser vermischter haufe.	ערב רב
- ein grosser vermischter haufe menschen aus allerley völckern.	איין ערב רב פֿון פֿילרלייא גויים
Vermittelst.	על פי
Vermögen, das. (die kraft.)	יכולת
Vernünftig.	בעל שכל
Vernunft.	שכל
- nach der vernunft.	לפי השכל
Vernunftschluß.	טענה
Verordnen.	מסדר זיין
	מתקן זיין
Verordnung.	תקנה
Verräther.	מוסר

Verrä=

Verrathen.	מוסר זיין
	פֿרמסרן
Verreitzen.	מסית זיין
Verrichtungen.	עסקים
- nothwendige verrichtungen.	נויטווענדיגי עסקים
Verruckt im kopf.	משוגע
Versamlung, (hauffe zusammen gekommener leute.)	כנסת
	קהל
- heilige versamlung.	כניסית צבור לשם שמים
- versamlung der gemeinde.	צבור
- bey der versamlung der gemeinde.	בשעת כנסיות הצבור
- obersten der versamlung.	ראשי הקהל
Versamlungshaus.	בית הכנסת
Verschieden, (s. verstorben.)	
Verschonen.	חס זיין
Verschreiben.	פֿרכתבן
Verschwägern, sich mit.	זיך מחותן זיין מיט
Versichert seyn.	בטוח זיין
Versicul.	פסוק
Versiegeln.	פרחתמן
Versöhnung.	כפרה
Versöhnungstag.	יום כיפור
Versprechen, das. (handschlag.)	תקיעת כף
- sein versprechen brechen.	זיין תקיעת כף ברעכן

Verstän=

Verständiger mensch.	בעל שכל
	בעל דעת
	בר דעת
	בעל לב
Verstand.	שכל
	תבונה
	הבנה
- verstand, (die kraft zu dencken.	שכל
- verstand, (der worte.)	פירוש
- nach seinem verstand.	על פי שכלו
- mit gutem verstand.	בטוב טעם ודעת
- menschlicher verstand.	שכל האנושי
- nach menschlichem verstand.	על פי שכל אנושי בידיעת בשר ודם
- weil wir nur menschlichen verstand haben.	ששכל האנושי יש בנו
- natürlicher verstand.	שכל הטבעי
- rechter verstand.	פירוש נכון
- im verblümten verstand.	בדרך משל בדרך השאלה
- durch die kraft des verstandes.	מכוח שכל
- wortverstand.	פשוט
	פשוט המלות
- wortverstand des textes.	פשוט המקרא
- die heilige schrift gehet nicht leicht vom wortverstand ab.	אין המקרא יוצא מידי פשוטו

Verste=

Verstehen.	מבין זיין
Verstorben.	נפטר
Versuchung.	נסיון
Vertauschen	פרחלפן
Vertilgen.	עוקר מן העלם זיין
Vertrauen,(zuversicht.)	בטחון
- falsches vertrauen.	בטחון שקר
Vertrieben werden.	מגורש ווערדן
	אין גירוש האבן
Verunreinigen.	מטמא זיין
- verunreinigt werden können.	מקבל טומאה זיין
Verursachen, daß.	גורם זיין דאס
Verurtheilen zum tod.	דן זיין למיתה
	דן במיתה זיין
Verurtheilung zum ewigen tod.	גזר דין למיתת עולם
Verwandter.	קרוב
- mein blutsverwandter.	שאר בשרי
Verwickelt.	
- allezeit in weltlichen geschäften verwickelt seyn.	תמיד טרוד בעניני עולם הזה זיין
Verwirrt.	מבולבל
- verwirrt im kopf.	מבולבל
	מבולבל הדעת
Verwüsten.	מחריב זיין
- verwüstet.	חרוב
Vestung.	חוזק
Vetter.	דור

- mein vetter. דורי
Vieh, zahmes. בהמה
Viel. הרבה
- sehr viel. כמה
כמה וכמה
- wegen sehr vieler ur= sachen. משום כמה טעמים
- viel tausend. כמה אלפים
- vor so viel tausend jahren. פאר כמה וכמה אלף שנים
- das ist so viel, als. כלומר
Vielleicht. אפשר
Viertel. רביעה
רביעות
Um willen. װעגן
- um GOttes willen. װעגן השם
Umbringen, sich selbst. זיך זעלבשט מיינה מיתה מכטון
Umgang. הלך
Umgehen. אומהולכן
Umkehren, (wenden.) אומהפך זיין
Umsonst. בחנם
- aus gnaden umsonst. אויז חסד חנם
Unablässig seyn. מתמיד זיין
Unbarmhertzig. אכזר
Unbeschnitten. ערל
- unbeschnitten am fleisch und her= tzen. ערל בשר ולב
Unreinigkeiten. מחלוקות
Ungelehrt.

- ungelehrte leute.	עמי הארצים
	הדיוטים
Ungelehrter.	עם הארץ
Ungeschickter mensch.	בור
Unglůck.	רעה
Unmögliche sache.	דבר שאי אפשר
Unrecht.	עוולה
- welches unrecht ist.	שלא כדין
	שלא כהלכה
Unrein.	טריפה (g. כשר)
	פסול (g. כשר)
Unreinigkeit.	טומאה
	נדה
Unruhig seyn.	מרגיש זיין
Unschlit.	חלב
Unschuldig.	נקי
Unsinniger.	משוגע
Unstät.	
- fast beständig unstät und flůchtig seyn.	ממש תמיד נע ונד זיין
Unter.	מן
- unter tausend.	מן אלף
Untere.	תחתון
Untergang.	מפלה
Unterhalt.	פרנסה
- zu seinem unterhalt.	כדי פרנסתו
Unterkleid.	כתן תחתן
Unterricht.	ביאור
Unterschied.	הפרש
	חלוק
- ohne unterschied.	בלי הפרש

 mit

- mit gutem unterschied.	בטוב טעם ודעת
Untersuchen.	חוקר ודורש זיין
- seine handelungen untersuchen.	מפשפש במעשיו זיין
Unterthänig seyn.	משועבד זיין
Unterthänigkeit.	שיעבודי עבדות
Untertauchen.	טובל זיין
Unverschämter mensch.	חציף
Unverschämtheit.	חוצפה
	עזות פנים
Unverschuldet.	
- unverschuldeter weise.	בחנם ובלא דבר
- unverschuldeter weise verdammen.	דן זיין לכף חוב בחנם ובלא דבר
Unwahrheit, (eitelkeit.)	הבלים
Unwillen.	רגזה
Unwissend.	עם הארץ
	אין יודע
- unwissende menschen.	וועלכי זיינן בלי תורה ומצוות
Unwissenheit.	
- grobe unwissenheit.	עם הארצות
Unzehlig.	
- dergleichen dinge unzehlig mehr.	דער גלייכן מעהר עד לאין סוף
Unzucht.	חוצפה
Vogel.	עוף
Volck.	אומה
	עם
- das gemeine volck.	המון עם
- das idumäische volck.	אומה פון אדום

- die sieben völcker im lande Canaan.	שבעה אומות מין ארץ ישראל
Voll.	מלא
- voller freude.	מלא שמחה
Volbringen.	פועל זיין
Volkommener gerechter.	צדיק גמור
Volkommenheit.	תכלית
Vor (z. e. einem sich fürchten.)	מפני
Vor, (vorher.)	קודם
- vor alters.	מקדם
- vor allen dingen.	קודם כל דבר
	קודם כל ועל כולם
- vor viel tausend jahrhunderten.	מכמה אלף דורות
- vor aller welt bekennen.	בפני כל העולם מודה זיין
Vorbeter.	חזן
Vorbild.	רמז
Vorbilden.	מרמז זיין
Vorfahren, ihre.	אבות אבותם
Vorhang.	יריעה
- vorhang (im tempel, der innere.)	פרוכת
Vorhaut.	ערלה
Vorher.	מקודם לכן
Vormund.	אפוטרופוס
Vornehm.	חשוב
- vornehme frau.	אשה חשובה
- vornehme frauen.	נשים יקרות

- vornehme leute.	חשובים
Vornehmlich.	בפרט
Vorrede.	קראה
	פתיחה
Vorsänger.	חזן
Vorsichtiger mann.	בעל תכלית
Vorsteher.	ראש
- vorsteher, (einer gemeinde.)	מנהיג
Vortheil.	יותרת
Vortreflich.	מופלג
Vorzug.	יתרת
	יתר שאת
Urin.	השתנה
Ursach.	טעם
	סבה
- aus was für einer ursach.	מאמי טעמא
- ursach aller ursachen.	סבה כל הסבות
- die rechte ursach.	דער יושר טעם
- aus vielen ursachen.	מכמה טעמים
	מטעם כמה טעמים
Ursprung.	מקור
- von ihrem ursprung an.	מיום היותם
Urtheil.	ראיות
	פסק
- urtheil, (gerichtlicher ausspruch.)	גזר דין
- todesurtheil.	גזר דין למיתה
- urtheil abfassen.	דינים מאכן
	פסקן

W.

Waare.	סחורת
Wache.	שמירות
Wachet.	שקדו ושמרו
Wachsamkeit.	שקידות
Wachtel.	שלו
Wächter.	שומר
Wägen.	משקלן
Wärme.	חמימה
Waffen.	כלי זיין
Wahr.	אמת
	יציב
	אמיתי
Wahrhaftig, (redlich.)	אמיתי
Wahrheit.	אמת
- mit wahrheit.	באמת
- die eigentliche wahrheit.	דער פרט אמת
- etwas, als eine gewisse wahrheit, nachreden.	עטוואש אלז איינה תורה נאך רידן .
- du hast die rechte wahrheit gesagt.	דו האזט דען יושרן אמת גדיברט
Wahrsager.	ידעוני
Wahrsagergeist.	אוב
Wahrscheinlich.	קרוב לאמת
Wald.	יער
Wandel.	
- einen rechtschaffenen wandel führen.	הולך תמים זיין
Wandeln.	הולך זיין

- er wandelt im rath der gottlosen.	ער איט הולך בעצת רשעים
Warm.	חם
Warnen.	מזהיר זיין
Warum denn.	מה טעם
Was?	מה
- was es sey.	מהות
Waschen.	רחצן
Wasser.	מיים
Weder - noch.	הן - הן
Wechselbrief.	חלף כתב חילוף
Wechselung treiben.	איט חולופים משא ומתן טרייבן
Wechsler.	חולפן
Weg.	דרך
- kurtzer weg.	קצרה דרך
- der rechte weg.	דרך ישרה
- einen auf den weg bringen.	איינם לויה טון
- aus dem wege räu=men, (vertilgen.)	מבער זיין
- das ist der weg, in welchem du wan=deln solst.	זה הדרך אשר תלך בה
Wegen, (um - willen.)	משום על
Weggehen.	ויברח הולכן
Wegwerfen.	משליך זיין
Wehe!	אוי
- wehe uns, daß wir ge=sündigt haben.	אוי לנו כי חטאנו

Wehrt.

Wehrt.	שווה
	חייב
- nicht wehrt.	לא שווה
- wehrt seyn, ausgerottet zu werden.	חייב כליה זיין
Weib.	אישה
Weibsgestalt, in.	ברמות אשה
Weiblein.	נקבה
Wein.	יין
- neuer wein.	יין תרש
Weinberg.	גפנים
Weinen, (das.)	בכיה
Weinstock.	גפן
Weintrauben.	ענבים
Weise, (art.)	
- auf die weise.	כסדר הזה
	על פי זה
	כהאי גוונא
	באופן הזה
- auf alle weise.	על כל פנים
- fluchsweise.	על דרך קללה
- auf gleiche weise.	וכמו כן
- verblümter weise.	בדרך הטמאה
Weise, (klug.)	חכם
	חכם לב
- weise männer.	חכמים
- natürliche weise männer.	חכמים בחכמת טבעיה
- die wahren weisen.	חכמי אמת
- weisen unter den heyden.	חכמי אומות העולם

Weisheit.	חכמה
- die selbständige (höchste) weisheit.	חכמה עילאה
(absolute.)	חכמה סתם
Weislich.	בחכמה
Weiß.	לבן
Weissagen.	מתנבא זיין
Weissagung.	נבואה
- biblische weissagungen.	נבואת במקרא
- geist der weissagung.	רוח הנבואה
- weissagungsweise.	בנבואה
Weit.	
- so weit (gehen) desselben worte.	עד כאן לשונו
Weitzen.	חטים
Welt.	עולם
- in dieser welt.	בעולם הזה
- aller welt.	לכולי עלמא
- von anbegin der welt an-	פֿון ששת ימי בראשית מן
- die dinge dieser welt.	דברי עולם הזה
- die dinge jener welt.	דברי עולם הבא
- der fürst dieser welt.	שר עולם הזה
- die welt und alle ihre lust.	העולם הזה וכל הנאות שבו
- keine lust der welt.	קיינה תחבולה שבעולם
Weltgegenden.	פינות העולם
Weltkinder.	בני עולם הזה
Weltlauf, (gewohnheit der menschen.)	סדר העולם
Weltliche geschäfte.	עניני עולם הזה

Welt=

Weltsäulen, (hochver= diente männer.)	עמודי עולם
Welttheile, (die vier grosse.)	פינות העולם
Wenden.	
- sich zu einem wenden, (ihm anzuhangen.)	זיך צו איינם מקריב זיין
- sich zum guten wen= den.	חוזר למוטב זיין
Wenig.	מעט
- zu wenig lohn.	מעט טכירות
- weniger.	מעטנר
- zum wenigsten.	לכל הפחות
Wenn.	
- wenn dem also ist.	אם כן
- wenn dem nicht also wäre.	אם לא כן
Werck.	מעטה
	מלאכה
	עסק
- böse wercke.	מעטים הרעים
- gute wercke.	מעטים הטובים
- ausübung guter wer= cke.	גמילות חסידים
- seiner hände werck.	מעטה ידיו וילור כפיו
Wesen.	הויה
	אלימה
	עלם
- göttliches wesen.	ישות אלהית
- ein grosses wesen aus etwas machen.	איין גרוים יט מוין עטוואז מאכן

Wey=

Weynachten.	נטל
Wichtig.	קשה
Widder.	איל
Widerlegen, die einwürfe.	דיא טענות מתרץ זיין
Widerpart.	נגד בעל דין
Widersacher, (vor gericht.)	בעל דין
Widerspenstigkeit.	
- in seiner widerspenstigkeit beharren.	עומד במרדו זיין
Widersprechen.	ווידרדברן
Widmen, sich.	זיך מייחד זיין
- sich eintzig und allein dem dienst GOttes widmen.	זיך מייחד לעבודת השם זיין
Wie.	כמו
- wie es sey.	איכות
- wie viel?	מה הרבה
- wie zuvor.	כבראשונה
Wieder.	
- aber lasset uns wieder zur sache kommen.	רק נחזור לענינינו הראשון
Wiedererstatten.	משלם זיין
Wiederherstellen.	מחזיר זיין
- die wahre religion wiederherstellen in ihrer vorigen lauterkeit.	דיא קרון פון דער אמונה שלמה ווידר מחזיר זיין ליושנה אונד שטעלן על בוריה
Widerruffen.	משנה זיין

Widerspiel. הפך
Wille. רצון
- freyer will. בחירה
- der einen freyen wil= len hat. בעל בחירה
- mit gutem willen. ברצון (g. באונס)
- seinen willen verleug- nen, um GOttes willen zu vollbrin- gen. מבטל זיין רצונו מפני רצון אלהים
Wild.
- wildes thier. חיה
Wildpret. חיי בשר
Wilkommen.
- seyd wilkommen! (Gott segne dich! der friede sey über dir! gesegnet sey, der da kommet! יברכך יהוה שלום עליך וברוך הבא
darauf wird geantwortet:
- über dir sey der friede, gesegnet sey, der hier gegenwärtige! עליך שלום וברוך הנמצא
Williglich. בנפש חפצה
Wind.
- verderblicher wind. רוח משחית
Windmacherey. רעות רוח
Winter. חורף
Wirth. מיט בית
Wissen. יודע זיין
ידיעה המבן

- ich

- ich weiß gewiß.	ידעתי בידיעה האמיתית
- zu wissen thun.	מודיע זיין
Wissenschaft.	מדע
	חכמה
- alle wissenschaften.	כל מיני חכמה ומדע
Witwe.	אלמנה
- lebendige witwe, (eine abgeschiedene, deren mann noch lebet.)	אלמנה חיה
Witwer.	אלמן
Woche.	שבוע
Wohl.	טוב
- wohl dir, daß.	אשריך על אשר.
- nicht wohl.	לא טוב
- ich kans nicht wohl glauben.	אני קאנז לא טוב מאמין זיין
Wohlfeil.	בזול
Wohlgefallen, das.	רצון
- mit wohlgefallen.	בנפש חפצה
Wohlseyn.	שלום
- euch alle in wohlseyn zu setzen.	לראות בשלום כולכם
Wohlthat.	טובה
	חסד
- einem eine wohlthat erzeigen.	איינם אין טובה טון
Wohnung.	דירה
- ewige wohnung.	יישוב עולם
Wolcken.	עננים
Wolckensäule.	עמוד ענן

Wolf.

Wolf.	זאב
Wollen.	
- wolte GOtt!	מי יתן
- so GOtt, (der alles bestimmet und decretiret) will.	אם ירצה הגוזר
Wollen tuch.	בגד צמר
Wollüstig.	בעל תענוגים
Wort.	דבר
	אלה
- mit diesen worten.	בדברים האלה
- das selbständige wort GOttes.	מימרא דיי
- unnütze worte.	דברים בטלים
- worte des lebendigen GOttes.	דברי אלהים חיים
Würcken.	פועל זיין
Würckung.	פעולה
Würde.	מעלה
	מדריגה
- ew. hochehrwürden, mein herr doctor.	כבוד מעלת רבי כבוד מורינו ורבינו
- ew. wohlehrwürden, (mein herr, lehrer und mein rabbi.)	אדוני מורי ורבי
Würdig.	ראוי
Würdigen.	
- er ist gewürdigt worden, ein apostel zu seyn.	ער איזט זוכה געוועזן מיין שליח צו זיין

- er ist gewürdigt worden, von JEsu selbst berufen zu werden. — ער האט דיא זכיה גהאבט דש ער פֿון ישוע זעלבשט איזט ברופֿן וואורדן

Würdigkeit. — זכיה

Würgengel. — מלאך המות

Würme. — תולעים

Wüste. — מדבר

- die in der wüsten herumziehende israeliten. — אנשי מדבר

- die aus der wüsten gekommene. — עולי מדבר

Wunder. — נס

- es nimmet mich sehr wunder. — עס נימט מיך גרוס חידוש

Wunderbare dinge. — פלאים

Wunderlich. — עס איזט איר משנה

Wundern, sich. — זיך מתמיה זיין

Wunderthäter. — בעל נפלאות

Wunderwercke. — נפלאות

מופתים

- durch ein wunderwerck. — על דרך נס ונפלא

Z.

Zacharias. — זכריה

Zähne. — שניים

Zahl. — מספר

Zauberey. — כישוף

- zauberey treiben.	כישוף מאכן
Zaun.	סיג
	גדר
Zehnte, (decem.)	מעשר
Zeichen.	סימן
- zeichen, (wunder=that.)	נס
	אות
- durch ein zeichen, (wunderwerck.)	על פי הנס
- zum zeichen der auf=erstehung.	צום רמז אונר זיאן דער תחיית המתים
Zeit.	זמן
	עת
- zeiten.	דורות
- zu unsern zeiten.	בימינו
- hier in der zeit.	בעולם הזה
	בזמן הזה
- zu aller zeit.	בכל עת
- von alten zeiten her.	משנים קדמונים
- die ersten zeiten.	דורות הראשונים
- in der folgenden zeit.	לאחר זמן
- in kurtzer zeit.	בזמן קטן
- in langer zeit.	בזמן רב
- in den letzten zeiten.	באחרית הימים
- in der långe der zeit.	ברוב הימים
- zu den zeiten Jere=miå.	בימי ירמיהו
- zur zeit der plage.	בשעת מגיפה
- die leute, welche zur zeit der sůndfluth gelebt haben.	דור המבול

- die leute, welche zur zeit der zertheilung der völcker gelebt haben.	דור הפלגה
Zerbrechen.	צושברן
- zerbrochenes und zerschlagenes hertz.	לב נשבר ונדכא
Zerstörung.	חרבן
Zertheilung, (der völcker auf dem erdboden.)	הפלגה
- nach der zertheilung der völcker.	נאך דעם דור הפלגה
Zettergeschrey.	זעקה לשמיים
Zeugen, (generiren.)	מוליד זיין
- kinder zeugen.	זרע מוליד זיין
Zeugen, (bezeugen.)	מעיד זיין
Zeugnis.	עדות
Ziege.	עז
Zierlich.	
- zierlicher weise, (im reden.)	על דרך צחות
- zierlich reden.	רעדן בצחות
Zimmer.	חדר
Zimmet.	קנמון
Zinn.	בדיל
Zipfel der frucht eines ackers, welchen man für die armen muß stehen lassen.	פיאה
Zischen, das.	לחשה

- das zischen der schlange.	לחשת סרף
Zőlner.	מוכסן
Zoll.	מכס
Zorn.	רוגז
	רגזנות
	זעם
	חרון
	קצף
- gőttlicher zorn.	חרון אף של הקב"ה
Zornig.	ברוגז
- zornig seyn.	ברוגז זיין
- sehr zornig seyn.	ברוגז גדול זיין
- zornig werden.	זיך מרגז זיין
Zubereiten, sich zum dienst GOttes.	זיך מכין זיין לעבודת השם
Zufălle, allerley.	כמה רעות
Zůgen.	
- in den letzten zůgen liegend.	גוסס
Zůrnen.	זיך מרגז זיין
Zukunft, in. s. kůnftighin.	
Zunft.	חברה
Zunge.	לשון
Zusammenhang.	דביקות
- zusammenhang der versicul.	קשר הפסוקים
- zusammenhang der worte.	קשר הדברים
Zusammenhangend.	דבוק
Zusammenscharrung geldes und gutes.	הכנסת ממון

Zusammenwachsung (zweyer theile im cörper.)	סירכה
Zustand.	מעמד
	אופן
- der alte zustand.	יושן
Zuversicht.	בטחון
Zuvorderst.	ועל כולם
Zwang.	
- durch zwang.	באונס (ברצון g.)
Zweideutige redens= art.	כפל לשון
Zweifel.	ספק
- ohne zweifel.	בלי ספק
- grosser zweifel.	ספק גדול
Zweifelhafte dinge.	ספיקות
Zweifeln.	מסופק זיין
Zweimal.	שנים
Zwiebel.	בצלים
Zwischen sich und GOtt.	בינו ולבין המקום

א

ב

ג

גלות

ד

דורתי

ה

השכמה

זמרות

ח

חוסר

חלב

ט

,

כמסר

כ

ל

מ

מלבוש

מעיר

מקואו

ניצול

ע

פאלים

ק

ר

רוחניות

ש

שופטי

* (o) *

*

Druck=

Druckfehler.

Pag.

2. lin. 22. והרל an statt והכל

\- lin. 25. מכרטים - מרדטים

7. lin. 22. מבט - מבטל

9. lin. 1. מויזהולכן - מאיזהולכן

11. lin. 21. כטוי - כסוי

15. lin. 26 תפלה - תפילה

31. lin. 9 מבדר - מברר

\- lin. 22. היתכה - היתרה

33. lin. 24. מחר - מחד

34. lin. 17. גולות - גלות

41. lin. 26. וולות - אלות

44. lin. 4 תפוטים - תפוסים

54. lin. 24. ברחה - ברכה

60. lin. 8. סחכן - סחרן

\- 24. רוס - רמט

62. lin. 4. מטיה - מטיח

65. lin. 9. בעורעת - בעזרת

71. lin. 6. מטוח - מטיח

74. lin. 4. אלמכון - אלמכן

\- 13. מרחה - מרכה

85. lin. 13. סכר - ספר

\- 14 ברטית - בראטית

88. lin. 10. אלביט - אלבוט

97. lin. 14. מטפתן - מטפטן

99. lin. 1. אלביט - אלבוט

102. lin. 13. לאן - לון
103. lin. 14. כלאן - כלון
106. lin. 18. מעבורת - מכבורת
107. lin. 24. בענטן - בנטן
- 25. ברכך - ברחך
114. lin. 19 התלאור - הרלאור
119. lin. 22. מוחל - מוכל
125. lin. 5. הטק - תטק
- 8. עסקים - עטקים
- 11 מהסך - מהבך
127. lin. 19 פֿרחתאן - פרחתאן
128. lin. 10. פי סכלו - פיט כלו
- 12 טכל - טסֿל
141. lin. 9. בטר - בסר

Im register ist ausgelassen הלה 103.

Kurtze

Schrift fehlt?

Kurtze Anleitung
Zur
Jüdischteutschen Sprache
Ertheilet
von
Joh. Heinrich Callenberg
Phil. Prof. Publ. Ord.

HALLE
Gedruckt zum andern mal in der Buchdruckerey des Jüdischen Instituti 1738.

****

§. I.

DIe Jüdischteutsche Sprache ist eine vermischte Sprache, die zwar grösstentheils aus teutschen, doch aber auch ziemlichen theils aus hebräischen Wörtern bestehet.

§ II.

Es ist hier die Rede von einer mercklichen Vermischung. Eine geringe Vermischung macht keine eigene Sprache.

§. III.

Die teutschen Wörter, deren sich die Juden bedienen, sind aus unterschiedlichen Dialecten der teutschen Sprache genommen: z. E. aus dem hochteutschen, platteutschen, holländischen. Einige Wörter sind veraltet, und ausser unserm Gebrauch.

§. IV.

Die Juden corrumpiren manche teutsche Wörter; z. E. sie schreiben Mir, an statt Wir, Aso, an statt Also. Es ist aber nicht nöthig, daß wir hierin den Juden nachfolgen, wenn wir mit ihnen reden, oder etwas zu ihrem Gebrauch schreiben.

§. V.

Bey den hebräischen Wörtern ist zu mercken ihre besondere Aussprache, welche bey ihnen auch in Lesung der hebräischen Bücher gebräuchlich ist: das ת sprechen sie aus als S; am Ende beständig, und in der mitte zuweilen. בראשית, Breschis, im Anfang. כותב, Kausev, Schreiber.

Folgende Vocalen pronunciiren sie also:

ָ o. הָאָרֶץ Hooretz, die Erde.

ו au. כֹּכָב Cauchov, Stern.

ֵ oft ei. חֵפֶץ Cheiphetz, Belustigung.

§. VI.

Sie flectiren die ins teutsche eingemischte hebräische Wörter auf teutsche Art. Gasseln, rauben, von גָּזַל. Siphergen, Büchlein, von סֵפֶר

§. VII.

Die Jüdischteutsche aus den hebräischen formirte Buchstaben sehen also aus:

Figur	Benennung	Bedeutung	
א	Aleph	a	1
ב	Bes	b	2
ג	Gimel	g	3
ד	Doleth	d	4
ה	He	h	5
ו	Vof	v	6
ז	Soin	s gelind.	7
ח	Ches	ch	8
ט	Thes	th	9
י	Jud	j	10
כ	Coph	c, k, ch	20
ל	Lamed	l	30
מ	Mem	m	40
נ	Nun	n	50

Figur	Benennung	Bedeutung	
ס	Samech	s	60
ע	Ain	e	70
פ	Pe	p, ph	80
צ	Zode	z	90
ק	Kuph	k	100
ר	Resch	r	200
שׁ	Schin	sch	300
שׂ	Sin	s	
ת	Thau	t, oder s	400

Fünfe davon bekommen am Ende diese Gestalt:

das כ = ך
מ = ם
נ = ן
פ = ף
צ = ץ

§. VIII.

Wie die Juden mitelst ihrer hebräischen Buchstaben unsere teutsche ausdrucken, ist aus dem vorgesetzten Alphabet zu erkennen. Dabey bemercke ich aber noch etwas; und zwar erstlich bey den Consonanten. Einige Buch-

staben

staben brauchen sie nicht bey den teutschen, sondern nur bey den hebräischen Wörtern; nemlich ח, ת, und כ ohne Strichlein oben, wenns nicht am Ende stehet. Sie verdoppeln keine Buchstaben; sondern setzen auch da einen einfachen, wo die Teutschen einen doppelten zu setzen pflegen. צרינן zerrinnen. Das ו wird ausgenommen.

§. IX.

Nachstehende teutsche Buchstaben werden von den Juden also exprimiret:

c „ ק קרייץ, Creutz.
ch „ כֿ רעכֿט, Recht. Am Ende fället oben die Linie weg: דיך, dich.
f „ פֿ פֿיינד, Feind. Das פֿ verlieret am Ende seine Linie טיף, tief. Zuweilen בֿ: אובֿן, Ofen.
h wo man es im teutschen nicht eigentlich höret, wird nicht ausgedrücket: טאט, That.
pf „ פפֿ. פפֿורטן, Pforten.
ph „ פֿ. פרופֿעט, Prophet.
qv „ קו. קוועלן, Quälen.
ss „ ס und ש. האסן, Hassen, דש, daß.
sch „ ש. געשעפֿט, Geschäft.
tz „ צ. רייצן, Reitzen.

v — פֿ. פֿון, Von. Zuweilen ב֗ und ו.
w — וו. וואנדרן, wandern.
x — קס oder קס. פֿעקסירן, vexiren.

§. X.

Wenn die Vocalen (א und ע ausgenommen) ein Wort anfangen, setzen sie das א vor; und wenn sie es endigen, nehmen sie gleichfalls nach sich das א an. איך, ich; בייא, bey. Desgleichen wird auch vor dem ו, welches o und u bedeutet, wenn es nach dem וו (oder w) stehet, ein א gesetzet. וואונדר, Wunder; וואולוסט, Wollust.

§. XI.

Was das א betrift, so wird solches in den einsylbigen Wörtern ausgelassen. שטט, Stadt.

§. XII.

Das lange e wird durch ע, das kurtze aber durch י exprimiret. ער, Er. גיזאנג, Gesang. Wenn sich ein Wort von einem langen e anfänget, pflegen die Juden, doch corrupter Weise, wol, sonderlich bey zusammengesetzten Wörtern, ד vorzusetzen, oder das ע mit א zu verwechseln. דערלויסט, derlöst, an statt ערלויסט erlöst; ארלויבט, an statt ערלויבט erlaubt. Insgemein wird das kurtze e in der

der letzten Sylbe, auch wol in der ersten, weggelassen. המבן, an statt המבין, haben: געבן gegeben.

§. XIII.

Das y wird auch durch י ausgedrucket. Nicht nur das ו, sondern auch das אָ wird zum Ausdruck des o gebraucht. אָן, ohne.

§. XIV.

Die Diphthongen werden also formiret:

ae „ ע גערטן Gärten.

au „ וי לויב Laub.

ei „ יי לייב Leib.

eu „ ויי פֿרויידיגקייט, Freudigkeit.
Einige pflegen nur וי oder יי zu gebrauchen. Welches letztere sonderlich jetzo von den Juden geschiehet.

oe „ וי מוירדר, Mörder. Andere bedienen sich des ע.

ü „ וי בירוירן, berühren. Etliche neuere nehmen nur das י.

§. XV.

Die Juden haben eine dopplte Weise zu conjugiren. Sie conjugiren entweder ein hebräisches Wort auf teutsche Art; z. E. Darschen, predigen, von דרש: oder sie

setzen

setzen das Participium zum Verbo, Seyn; z. E. sey mauchel, d. i. vergib; ich will maudeh seyn, d. i. bekennen.

Diese wenige Anmerckungen werden hinlänglich seyn, in dem Jüdischteutschen Dialect eine Erfahrenheit zu erlangen. Mit nächstem soll auch ein dahin gehöriges Wörterbüchlein mit Jüdischteutscher und gemeinteutscher Schrift, nebst einem Verzeichniß der gebräuchlichsten Abbreviaturen durch den Druck communiciret werden. GOtt gebe, daß solches zu Beförderung der Erkäntniß JEsu CHristi unter dem Jüdischen Volck mit gereiche!

Den 12. Novemb.
1733.

